

לימוד היומי דקה לתינו

שולחן ערוך אשכנז	ליקוטי מצות	משנה ברורה ה"ד	ליקוטי הלכות ה"ה	ליקוטי מוהר"א ה"א	יום להודש	יום
ס-ג,ה	תל-תמ	חזרה	קנט	נג:	ז'	שבת
ס-א,ב	תמ-תנב	רמד:	קס	נר:	ח'	א
ס-ג,ה	תמ-תמד	רמד:	קסא	נר:	ט'	ב
ס-ה,ו	תמ-תנב	רמה:	קכב	נה:	י'	ג
ס-ז,ח	תמ-תנב	רמה:	קכג	נה:	יא'	ד
ס-ט,י	תמ-תנב	רמו:	קכד	נו:	יב'	ה
ס-יא,יב	תמ-תנב	חזרה	קכה	נו:	יג'	ו

בקרני אזהר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

168 | חג השבועות | ו' סיון ה'תש"פ

דבר המערכת

"הזהיר מאד להיות אצלו על ראש השנה, ואמר שכל עסקו וענינו הוא רק ראש השנה. מה אומר לכם? אין דבר גדול מזה!" (חיי מוהר"ן, רכא).

עיני כל עוקבות בדאגה מרובה על התפתחות העניינים במדינת אוקראינה ביחס לתקוות חיינו, הקיבוץ הקדוש בראש השנה הבעל"ט. כל לב-מבין תופס 'אומנותו' וכלי זיינו של משיח זו תפילה, להעתיך ולהפציר להשם יתברך שלא יהיו ח"ו מניעות ועיכובים בדבר שאנו וכל העולם תלויים בו.

רבינו הקדוש גילה במאמר האחרון שלו עלי אדמות (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' ח, נאמר בראש השנה תקע"א) את גדולת ומעלת קדושת הקיבוץ שלו, וגודל תיקוני הנפש הנעשים עלי די זה גם לרחוקים ביותר שכבר נבלעו בבטן הסטרא אחרא, ובדבריו ביאר שהכל תלוי בבירור האמונה הקדושה ובהתחדשותה. אשר זה מה שנעשה ונפעל ביום חג השבועות בכח קדושת מתן תורה, ובסיימה של אותה תורה גזר אומר: "עיקר ראש השנה תלוי בסיון, שהוא קבלת התורה, שעל ידי זה נתתן האמונה!".

בהתגברותנו בחג השבועות הזה להתחדש באמונה, תלוי כל הראש השנה שלו. ובכלל זה הוא גם התגברותנו להתפלל בכל הכח, ובהתעצמות אמונת חידוש העולם שהיא שורש התפילה, כי "אמונה הוא בחינת תפלה בחינת נסים, כי התפילה למעלה מהטבע, כי הטבע מחייב כן, והתפילה משנה הטבע, וזה דבר נס, ולזה צריך אמונה, שיאמין שיש מחדש ובידו לחדש דבר כרצונו" (ליקוטי מוהר"ן, ז).

חז"ל הורונו "עצרת נמי ראש השנה היא" (מגילה לא ע"ב), וכיון שכן גם על כך טובב דיבורו של רבינו הקדוש "בראש השנה צריכים להכריח עצמו להתפלל בכח גדול ולקשר תפילתו להצדיק האמת שהוא בעל כח גדול ועל ידי זה זוכים לאמונה" (קיצור ליקוטי מוהר"ן ח"ב, א).

בכל כוחנו נאמין ונתפלל בהתחדשות, והן ק-ל כביר לא ימאס תפילתנו.

העורכים

פניני אור

אמרות מפורסמות מרבינו"ק ותלמידיו

ר'בנו אָמַר: "מַעַן הָאֵס גִּישָׁט אוֹיֵף זִיךְ קִיין צָלַם אֱלֹקִים אַז מַעַן עֲנִידִיגְט גִּישָׁט קִיין ש"ס" - "אִין מַאִיר עַל הָאָדָם צָלַם אֱלֹקִים, לְפָנֵי שְׁלוֹמֵד וּמְסִים אֶת כָּל הַשָּׁ"ס".

(שיח שרפי קודש)

הכח המכריע

זאת, אבל הם כן רצו וחשקו בכל לב, הם רצו להתקרב להשי"ת. הם הבינו שהוא יתברך הינו מקור הטוב ואליו כדאי להדבק, וכאשר הציתו בלבם את הרצון הזה שאנו כולם יחד 'נעשה ונשמע', יהיה מה שיהיה, אנחנו כבר נפעל ונעשה כל שביכולתנו לקיים רצונך.

אם ישאלו לאדם מן השורה האם הוא רוצה להתמיד בתורה בהתמדה עצומה, או האם הוא רוצה להתקדש בקדושה גדולה, או האם הוא חפץ לעסוק בגמילות חסדים במידה יתירה, וכן הלאה - הרי המחשבה הראשונה שלו תהיה לבחון האם הוא מסוגל לכך. הוא יסיק מסקנות לפי העבר שלו, ולפי מה שנהוג כיום בין בני אדם וכדומה. אבל במעמד הקדוש ההוא, ענו בני ישראל לפי הרצונות שלהם; הם זעקו מעומק לבם: אני מוכן! אני רוצה! אקפוץ לתוך העבודה הזאת וה' הטוב יגמור בעדי. הם אפילו לא ידעו לקראת מה הם הולכים, אבל הם רצו בכל לב.

הזכויות העצומות שכלל ישראל זכו אז הוכיחו, שרצונותיו של איש הישראלי הינם גבוה מעל גבוה ויש להם כח עצום ונורא. כאשר האדם מביע רצונותיו לפני ה' ואומר לו - באיזה אופן ומדרגה שהיא - שרוצה להיטיב מעשיו ושהוא רוצה להתקדש ולהתמיד בתורה ולזכות לכל טוב, הרי זה עצמו מהפך את מהות האדם מרע לטוב, ובורא לו כלי עצום ונשגב עד אין קץ שיוכל להמשיך שם כל ברכות הטוב! ועלינו לזכור שמדובר היה שם באנשים שהיו מזוהמים מאד לפני כן במ"ט שערי טומאה, ואעפ"כ הועיל רצונם לפי מדרגתם לתכלית ההתגלות האלוקית באותו מעמד נורא ולקבלת תורה ארוכה מאריך מדה ורחבה מני ים שאין חקר לקדושתה ונוראות טובתה.

כי "אפילו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדיין הוא זוכר את ה' יתברך ויש לו רצון לשוב אליו יתברך, אף על פי שזה כמה אשר הוא כוסף לשוב אליו יתברך ועדיין לא זכה לתשובה, אדרבא, פגם יותר והוסיף חטא על פשע ח"ו, אף על פי כן יחזק עצמו לכסוף ולהשתוקק לה' יתברך תמיד בכל עת, ועל ידי זה בוודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטותו, ויזכה בוודאי לתשובה בלי ספק! ודרך זה הוא עצה טובה ונכונה לכל אדם שבעולם מגדול ועד קטן, הן צדיק גדול מאד או איש כשר באמת הצריך לצאת המשך בעמוד י"ג

שתי מילים, שתי תיבות בודדות שהכריעו את הכף של כל העולם כולו לחיים. היה זה במעמד הנורא והנשגב בהר סיני, "ארץ יְרָאָה", כל היקום כולו עמד בפחד ורעדה האם יקבלו ישראל את התורה אם לאו, שכן "התנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו", והארץ יראה ופחדה "שמא לא יקבלוה, ויחזור העולם לתוהו ובוהו" (גמ' שבת פח. וברש"י שם).

שתי המילים "נעשה ונשמע" הכריעו את הכף לחיים, הארץ שקטה, עליונים ששו ותחתונים עלזו. ולא זו בלבד, אלא שעם ישראל עלה ונתעלה אז במעלה עליונה ומופלאה; "בשעה שהקדימו ישראל נעשה

לנשמע, באו שישים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, וקשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע" (שם), ובזוהר הקדוש (ח"א צ). מבואר שבשעה זו נתעלו ישראל להיות במדרגת מלאכי השרת: "כיון שקדימו עשיה לשמיעה, קרא קדושה בריך הוא לפמליא דיליה, אמר לון: עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בְּנֵי בארעא חברים בהדייכו בכולא".

מה טיבה של אמירה והקדמה זו, והאם גם לנו ניתנה מתנה זו שנוכל לומר כן ביום הגדול הזה?! הבה נציץ למה שרבי נתן מגלה עינינו במהות אמירה זו, וזה לשון קדשו:

"וזהו בחינת נעשה ונשמע, שהקדימו ישראל בשעת מתן תורה נעשה ונשמע, זה מורה על עצום תשוקת רצונם שהיה אז בתוקף גדול עד שהקדימו נעשה לנשמע, והיו מרוצים לעשות כל מה שירצה ה' יתברך, אף על פי שאינם יודעים עדיין מה לעשות! אף על פי כן היו מרוצים לעשות. כי עיקר הרצון הוא בחינת רצון מופלג בלי שום ידיעה כלל, רק תשוקה ורצון נפלא וחזק מאד לה' יתברך, כמובן מדברי רבינו ז"ל. וזהו 'נעשה' קודם ל'נשמע', כי 'נשמע' הוא בחינת רצון הלב, כי שמיעה תליא בליבא, היינו, שאמרו שאנו רוצים לעשות היה מה שיהיה, ועיקר התכלית כדי שנזכה להארת הרצון יותר ויותר שהיא עיקר התכלית שזהו בחינת 'נשמע' שהוא בחינת לב, בחינת רצון" (ליקוטי הלכות, ערב ג.מ).

הם עדיין לא למדו כלום, לא ידעו האם הם מסוגלים לקיים או לא, לא הבינו טעמים של מצוות ומדוע כה נחוץ שיקיימו

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את המליון באימיל מדי שבוע

הדל"ג 7:02 - ניץ ההמה 5:30 - מוזיק"ש 8:11
צאת השבת 8:21 - צאה"ש לר"ת 8:56

וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכַת כְּהֵנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ

וְהָנָה לְקִנְיָת הַחֹדֶשׁ

שכל דבר בטבעו להמשך לשורשו, ולכן נמשך האש כלפי מעלה - לפי ששורשו למעלה, ולעומת זאת, כשזורקים אבן הרי הוא נופל כלפי מטה, לפי שבאבן יש עפר והוא נמשך לשורשו שהוא בקרקע. וכמו כן הוא לגבי נשמת האדם, שבטבעו נמשך להידבק לשורשו שהוא חלק אלוהי ממעל, וכאשר מסירים ממנו את הזוהמא נמשכת הנקודה הקדושה מעצמה לשורשה להידבק בהשי"ת.

כי הלא מטבע הנאצל לאהוב את המאציל, וכל חיות ונעימות ושורש הנאצל הוא המאציל, ואין בעולם אהבה כאהבת הנאצל למאציל, ומשום כן כשעוזר השי"ת לאדם שמתעוררת בו הנקודה הקדושה, הרי הוא זוכה לנועם עצום ולגן עדן ממש. וכאשר האדם אוהב את השי"ת, ממילא על ידי כל מאמר חז"ל שלומד האדם, וכל גמ' וכל פסוק וכל מצוה שמקיים האדם, מקיימו האדם מתוך נועם גדול, מצד שיש לו האהבה להשי"ת.

וזאת היא ההכנה הראויה לקראת קבלת התורה - לזכות לנועם התורה הקדושה הנתונה מסיני, ובכל שנה בהארה חדשה כידוע.

בנקודת הטוב אין חלה כל שבירה

והעיקר צריך האדם שידע, שאהבה זו טמונה בלב כל אחד מישראל, והיא אהבה שלמה ומתוקנת שלא תחול בה שום שבירה. ואף שנראה לעיני האדם כאילו הוא רחוק עד מאוד ונשבר עד מאוד ואין בו אהבה כלל, אין זה נכון בעיקרו, לפי שבנקודה זו אין חל השבירה. כמה שבירות שעובר על האדם ברוחניות ובגשמיות - לא יאומן כי יסופר, אבל בנקודה זו של אהבת הנברא לבורא, הנאצל למאציל, הנקראת 'נקודת הטוב', שם אין שולטת השבירה, בי ב'טוב' לא תחול שבירה לעולם וכדלקמן (מבואר בחז"ל ובכתבי האר"י ז"ל).

ביאור ענין השבירה והתיקון

וביאור הענין שאין שולטת השבירה בנקודת הטוב, דהנה שורש כל המקרים העוברים על האדם הוא מסוד 'שבירת הכלים' שהיתה קודם הבריאה, בסוד מה דאיתא במדרש (קה"ר ג, יד) שהיה השי"ת בונה עולמות ומחריבן, ועל פי קבלה הוא סוד עצום, שיש ללמוד מאות שנים את הספור הנפלא שנפעל בענין השבירה והתיקון שקודם הבריאה. ואיתא מהאר"י הק' (עי' עץ חיים שער הכללים) שענין זה של השבירה והתיקון נרמז בסוף פרשת וישלח מה שנאמר וימלוך, שכשנאמר 'וימת' מרמז על השבירה וכשנאמר

הנקודה הכללית, אצלו מאיר האהבה הקדושה של כל מיני הגוונים וכל מיני הנקודות הקדושות. ואצלו מצוי הכח של "אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" - היינו שבכוחו לעורר על ידי דיבורו את האהבה הקדושה שיש אצל כל אחד מישראל.

כפי שבירת התאוות כן זוכים לאהבה קדושה

ואפשר שמשום כן נקראת נקודה זו בשם 'גוי קדוש', לפי שההיפך של האהבה הקדושה הוא תאוות רעות. וכפי מה שהאדם משבר את התאוות רעות המביא את

בכל אחד

מאתנו ישנה

נקודת אהבה

קדושה ובכח

הצדיק ניתן

לעורר אותה

האדם לידי אבדון וכליון רח"ל - כך הוא זוכה לאהבה הקדושה, שהוא דבר נצחי וקשר עולם, בחינת 'ברית כהונת עולם' (במדבר כה, יג). ומשום כן נקרא 'גוי קדוש', וכמאמר חז"ל (ויק"ר כד, ד) 'קדושים תהיו - פרושים תהיו', שכפי מה שהאדם פורש מתאוות רעות, כן הוא מעורר בקרבו יותר את האהבה הקדושה.

ע"י אהבת השי"ת זוכה לנועם עילאי ככל לימוד

תורה

ובאמת, כאשר תתעורר באדם נקודת האהבה כראוי - יזכה לתענוג של גן עדן, וכדאיתא ממהרח"ו ז"ל,

"ממלכת כהנים" - שכל אחד יהיה בבחינת כהן

איש החסד

בליקוטי מוהר"ן (סימן ל"ד) על הפסוק (שמות יט, ו): "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל". מבאר שם רבינו ש'כהנים' מורה על מידת החסד.

והנה מידת האהבה נמשכת ממידת החסד, שהרי על אברהם אבינו ע"ה שמדתו מדת החסד נאמר (ישעיה מא, ה) "זרע אברהם אוהבי", ומאידך גיסא מצינו אצל אברהם שנקרא כהן, כמו שנאמר (תהלים קי, ד) "אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק". ואצל אברהם אבינו ע"ה גם מצינו הענין של "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", כדכתיב (בראשית יב, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן", שקרב את הבריות להשי"ת, וזה הוא אחד מענייני אהבת השי"ת, כדאיתא בספרי (ואתחנן ו) "ואהבת את ה' אלוקיך - אהבהו על הבריות". וכן אצל אהרן הכהן אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ב) "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", הרי שענין הכהונה הוא מידת החסד ומידת האהבה.

וזה הכונה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", שיהיה כל אחד מישראל בבחינת כהן איש החסד, היינו, שיתעורר בקרבו הנקודה הקדושה של אהבה להשי"ת עד שיתמלא לבו באהבת השי"ת, אשר ממילא ע"ז ירבה בלימוד התורה ובעבודת השי"ת, בזה שיהא לו תענוג מכך שביכולתו לעשות נחת רוח להשי"ת, וזאת היא ההכנה בכללות לקבלת התורה בשלימות, ביום טוב קדוש זה של קבלת התורה, כאשר האורות של נתינת התורה מתחדשים מדי שנה בשנה מחדש.

בכח הצדיק לעורר האהבה הטמונה בכל אחד מישראל

רבינו ממשיך לבאר המשך הפסוק "וגוי קדוש וגו'", שנקודה זו של האהבה הקדושה, נמצאת אצל כל אחד מישראל, יהיה מי שיהיה, גם מי שהוא נשבר ונדכא ברוחניות ובגשמיות - יש בו הנקודה הנסתרת של האהבה, וגם אם בתחילה נראה שהנקודה חבויה ונעלמת, מ"מ בתוך עמקי הלב מצויה נקודה זו של האהבה הקדושה של ישראל לאבינו שבשמים. וזה הכונה 'וגוי קדוש' - שבכל אחד מישראל יש נקודה קדושה זו, אף מי שהוא בבחינת 'גוי' מ"מ הוא בבחינת 'קדוש'.

והאימרה "אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" נאמרה למשה רבינו ע"ה, היינו שהצדיק שהוא

היסוד של גילוי האהבה הוא ההקדמה לכל

התורה

יסוד זה של התעוררות נקודת האהבה הטובה שבו וגילויה, הוא הראש והראשון וההקדמה לקבלת התורה, ולכן לפני מתן תורה נאמר הפסוק של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", להורות שבזה תלויה כל התורה כולה, וכאשר תתגלה האהבה זו יהיה לו נועם עצום וגוון מיוחד בתורתו ועבודתו ית'. וזהו תכלית המנוחה, תכלית הנועם, תכלית הגן עדן שצריך האדם לבא אליו.

וכן מצינו (שבת לא.) אצל הלל, שבקשו הגר צדק "למדני כל התורה על רגל אחת", אמר לו, "דעלך סני לחברך לא תעביד", ופירש רש"י שחברך הכונה להשי"ת. והיינו, שהאדם צריך להיות תמיד מחובר להשי"ת. וכשם שהאדם אוהב את עצמו, וכל מעשה שהוא עושה הרי הוא עושהו לתועלת עצמו, וכל ענין שהוא נמנע ממנו הרי זה כדי שלא תבוא אליו הרעה וההפסד, כמו כן צריך האדם לאהוב את השי"ת, לעשות כל המצוות עשה ולהמנע מלעשות את אשר נצטווה בלא תעשה, כדי שההתחברות עם השי"ת תהיה תמיד מתוך קיום רצונו ית'. וזהו הנקודה העיקרית של היהדות שלימדו הלל להגר צדק על רגל אחת, אהבת השי"ת באמת ובלב שלם, לעשות רצונו מתוך אהבה ולעבדו בלבב שלם, וזאת היא נקודת המנוחה של האדם, והיא היסוד הראשון של קבלת תורתנו הקדושה.

אנכי ולא יהיה בדיבור אחד של אחדות ואהבה

ובענין זה יתבאר דברי חז"ל (מכות כד.) שאמרו "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו", ודרשוהו מהפסוק (תהלים סב, יב) "אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי", והיינו שלמעשה היה זה דיבור אחד שכלל בתוכו ב' דיבורים של 'אנכי' ולא יהיה לך'.

והענין שב' דיבורים אלו נתגלו באופן כזה בתיבה אחת המתפרשת לב' תיבות, יבואר, דהנה 'אנכי' הוא שורש כל המצוות עשה, וכמאמר רבינו (סימן ד) שמצוה מלשון התחברות (צוות), שהעשה מביא האדם לחיות עם "אנכי ה' אלוקיך", ומביאו לאהבת השי"ת. ולא יהיה לך', שבא מצד היראה, הוא השורש של כל מצוות לא תעשה, לפי שכל עבירה שעובר האדם הרי זה ממש עבודה זרה - שמתנתק מהשי"ת, וכמאמר רבינו (שם) שעבירה מלשון נסירה - שעושה פירוד ח"ו. וזהו דאיתא בזוה"ק (ח"ב פב:) שהתרי"ג מצוות הוא תרי"ג עיטין לבא לאמונה הקדושה, שעל ידם בא האדם לאהבה ויראה.

וזהו הענין של "אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי" - שהדיבור כלל בתוכו ב' חלקים, שהגם ששמענו שני דיבורים - אנוכי ולא יהיה לך, מ"מ בא להדגיש בזה שאינם כב' נפרדים, אלא שניהם יחדיו הם ביטוי של אהבה והתחברות להשי"ת ושלא להתנתק ממנו, היינו שהעיקר הוא החלק של 'אנכי' המביא את האדם לאהבתו ית', וה'לא יהיה לך' הוא כאזהרה וגדר לבל נאבד חלילה את האנוכי, אבל התכלית הוא האהבה שמביא את האדם להתקרבות להשי"ת.

'שני חכמים' - לשון הצדיקים כפולה

ואכן אצל הצדיקים תופסת אהבה זו את כל ימי חייהם, וכמובא מהרמב"ם, שהאבות הקדושים היו דבוקים בהשי"ת כל ימיהם, ואף בעת החלום. ומובא, שהבעש"ט

להאמין שכל שבירה הוא על פי חשבון

וזהו הסוד של כל חכמת הקבלה - ענין השבירה והתיקון, והאמת, שאם היינו זוכים היינו מבינים מענין השבירה והתיקון שכל מה שנעשה עם האדם מחושב הוא בדיוק נמרץ עבור תיקונו, ובתוך כל המצבים והמעברים השונים שלו טמונים תיקונים נפלאים, אבל גם היום שאין רואים זאת בעינינו, מ"מ צריך האדם לקבל כל מצב באהבה, ולהאמין שהשי"ת בכוחו לעזור לו, ושבדאי יעזור לו, וכי אין מעצור מה' להושיעו וע"י אמונה זו ימשיך הישועה בפועל ממש.

וכשיתגלה לעין האדם כל ההשתלשלות, יבין שכך היה ההכרח - שקודם התיקון יאה שבירה, ע"ד שאמרו חז"ל בברייתו של עולם (שבת עו:) "מעיקרא חשוכא והדר נהורא". וכך אנו רואים בכמה וכמה ענינים בעולם, קודם שבונים את הבנין נהיה חורבן גדול וכמה וכמה

מה שאמר רבינו הקדוש "אין שום יאוש בעולם כלל", אין זה כחיזוק בעלמא שאין להתיאש, אלא שרבינו בקדושתו ראה את שורש הבריאה ואת כל ענין השבירה והתיקון שהיה קודם הבריאה, וכמ"ש האר"י הק"ז על אלו שזכו לעמוד על סוד זה - שעליהם נאמר (תהלים לא, כ) "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", וכיון שכן, ראה בבירור שכל מה שנעשה עם האדם הרי זה מחושב בדיוק נמרץ שכן צריך להיעשות, וכשמעוררים את כח התיקון מתבטלת השבירה מעיקרה, ואם כן הרי זה האמת ביסודו, שאין שום יאוש בעולם, לפי שאין מצב של שבירה ללא תיקון, שכל שבירה ברוחניות וכל שבירה בגשמיות יש להם תיקון, והתיקון הוא קרוב להם אלא שאין רואים אותו כמובא אצל הגר וישמעאל שעמד למות מצמא ולידו ממש היה באר, רק שלא ראה אותו (כמו שנתבאר בספה"ק).

התיקון סמוך מאד לשבירה

כן הוא אצל כל ענייני האדם, שעם כל מיני השבירה ברוחניות ובגשמיות שעוברים עליו, האמת הוא שעל ידו ממש נמצאת ישועתו, אלא שצריך לבקש מהשי"ת שתתגלה לו הישועה, וכשהשי"ת עוזר הרי שנמתק הדין ואז מתגלה המעין ומיד בא אל האדם הישועה.

וכידוע הסיפור של רבינו, על אחד שחלם שבעיר פלונית אצל הגשר שעל שפת הנהר טמון אוצר גדול, כמובן שתיכף ומיד רץ לאותו מקום. כשהחל לחפש, שאלו שוטר מקומי מה אתה מוחפש, אמר לו שחלם שבמקום זה יש אוצר, אמר לו השוטר, מה לך לחפש והרי החלומות שוא ידברון, כי גם אני חלמתי הלילה שבמקום פלוני בעיר פלונית בבית פלוני מתגורר איש פלוני ותחת הנהר טמון האוצר, וכי אסע לשם, וכאשר שמע את הדברים הבין שחלום השוטר מכוון לביתו שלו, וחזר לביתו וחפר שם ומיד מצא את האוצר. והנמשל הוא, שיתכן שיעבור האדם שנה שלימה ולא ימצא את נקודתו הטובה ואת התיקון המיוחד שלו, אבל באמת הנקודה טמונה וחבויה אצלו, ועל האדם להאמין שסוף סוף יבוא התיקון, ונקודה זו תתגלה לעיניו.

ואתם תדויו לי ממקלכת כדונים וגוי קדוש

המשך מעמוד ג'

עשאו מתוך האהבה להשי"ת, ולא היה כאן שום אכזריות מצד הסטרא אחרא, והכל היה מתוך אהבת השי"ת, להכרית את הרע מתוך בני ישראל, שתהיה אצל בני ישראל רק האהבה הטובה.

ואיתא שכשהרגו פנחס לזמרי עשה לו טובה נפלאה, שעל ידי מה שהרגו זכה זמרי בן סלוא שיכלל נשמתו ברבי עקיבא, ועי"ז זכה לשלמות התיקון. שר' עקיבא היו לו כמה נסיונות בקדושה, וכמובא, שפעם היה סגור לילה שלם במקום טומאה והיו לו נסיונות קשים, ועמד כל הלילה ורקק על המיאוס שברע, ועי"ז בא זמרי בן סלוא לידי התיקון השלם. ועי"ז קיבל רבי עקיבא ההארה שהיה לזמרי בן סלוא, שבשורשה היתה נשמה גדולה, נשיא שבט מישראל, אלא שלא עמד בנסיון על ידי מה שכשפוהו בכשפים כמובא. ואיתא, שהכ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו, היה בהם ניצוצות של הכ"ד אלף בני שמעון שמתו במגפה.

ולפי שכילה רבי עקיבא בעצמו את התאוה והאהבה הטמאה, עי"ז נתעורר בו אהבה עצומה להשי"ת, וכמבואר בהלכות שבת (ש"ע רפ"ח ומש"ב) שבשבת מותר לבכות אם האדם בוכה ככיוונו של רבי עקיבא, שהיה בוכה בעת אמירת שיר השירים על ידי דבקות והאהבה, ולא היה זה בכי של עצבות, ואכן על ידי שיר השירים מתעוררת האהבה הקדושה. וכן העיד רבי עקיבא על עצמו, "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, ואהבת את ה' אלוקיך וגו' - מתי יבא לידי ואקיימנה" (ברכות סא), כי על ידי שכילה מעצמו את האהבה הטמאה, עי"ז התעורר בו האהבה הקדושה, שביקש להתכלל כל ימי חייו חיותו בהשי"ת על קידושה'.

האופן לעורר הנקודה הטובה

ובאיזה אופן יכול האדם לעורר בקרבו את הנקודה הטובה, הנה רבינו אמר פעם לאחד שיאמר תיקון חצות על עצמו, ואמר זאת בניגון של חצות: "איכה נחרב היכל, איכה נחרב האולם ונהרס יסוד עולם, על היכלי אבכה יומם ולילה", ויפרש הענין על חורבנו הפרטי, על השבירות שעוברים על האדם, ויפרש את שיחתו איך שהנקודה הקדושה שרויה בגלות והרי היא נעלמת, ואיך שרודפים אותה ואיך נותנים לה להתגלות.

וצריך האדם לידע ולהאמין שכשם שהיה בית ראשון ובית שני ויהיה בית שלישי, כמו כן צריך האדם לדעת שיש בו הנקודה הקדושה, וכאשר יתעורר התיקון תיעלם השבירה, ויתקשר אל השי"ת, ועי"ז יתגלו כל נקודותיו הטובות, הן בגשמיות הן ברוחניות, ועי"ז יוכל לקבל כל מיני תיקונים, כי הרי בכוח קיימת הנקודה הטובה אצלו.

החושך מכסה את פלאי הפלאות שבכריאת

השי"ת

וכן בכללות באמונה התמידית של השגחה פרטית, צריך לדעת שכל הטבע מלא בפלאי פלאות.

הלא היו שם כמה וכמה צדיקים. וענה הבעש"ט: 'בעבור הבנים' (צוליב די קינדער). ולאחר שראו את שלשת בניהם הקדושים, הרבי ר' ברוך והדגל מחנה אפרים, ופייגא אמו של רבינו (שהרבי ר' ברוך'ל היה קורא לה 'הנביאה', ופעם החייתה ילד אצל הציון של הבעש"ט, שקראו לו ר' ישראל מת) הבינו שזו כונת הבעש"ט הק', שלכן לקח את ר' יחיאל כחתנו, שידע שהוא יוכל להמשיך נשמות קדושות אלו

אולם לימים משנסתלק ר' יחיאל חישובו ומצאו, שכל ימיו שהיה חי לא הפילה אשה ולדה בכל המחוז, וראו בזה פירוש לדברי הבעש"ט הק' זי"ע ש'לקחו בעבור בנים' היינו שבזכותו לא נפטר בן אחד מישראל בכל מקומות מושבו של ר' יחיאל.

התעוררות נקודת האהבה, היא הראש והראשון לקבלת התורה

ע"י כילוי הרע יבא לנילוי האהבה הטהורה

במה שנתבאר שהנקודה הקדושה נקרא בשם "גוי קדוש", לרמז שכדי שתתעורר באדם הנקודה הטובה והאהבה הטהורה צריך לעקור בתחילה מתוכו האהבה הטמאה - כיסוד הזה רואים אנו במעשה זמרי, שהיתה אז חרפה גדולה שבדור דעה, דור מקבלי התורה, נמכר נשיא מישראל לתאוות, וכמו שמתחיל רבינו את התורה "חרפה שברה ליבי, היינו חחרפות והבזיונות שוברים ליבו של אדם", ומבואר שחרפה הכונה לתאוות, שזה שובר את לב היהודי ומבטלו שלא יכמה להשי"ת, ועל ידי התאוות מוסרים רח"ל את הלב למולך ולסטרא אחרא. ובעיצומה של אותה חרפה שעורר זמרי בן סלוא, עורר פנחס בקרבו את הנקודה הקדושה השייכת ללבו, כמאמר רבינו כעצה ותיקון לחרפות, ונקם בתאוה הרעה.

ולכן מעידה התורה על פנחס בן אלעזר גם "בן אהרן הכהן", שכהן הוא מדת החסד, להורות שמעשה זה

הק' זי"ע בתחילה היתה לו דבקות עצומה בהשי"ת יומם ולילה, עד שמרוב דבקותו כשהיה מדבר עם אחרים היה עונה לו שלא בענין שנשאל עליו, והצטער על הדבר, עד שבא אליו אחיה השילוני רבו של הבעש"ט ולימדו כיצד לדבר דיבורים, גם שיהיו הדיבורים דיבורים קדושים בדבקות להשי"ת, אבל גם שיהיה מלוכב בלשון שהוא מדבר בו עם האדם, כך שהאדם שדיבר עמו קיבל תשובה על שאלתו, ולמעשה, לאחר מכן הגם שדיבר דיבורים נעלים ונשגבים, למעלה למעלה ממה ששמע השומע, אך גם לו היתה תשובה המיישבת דעתו. ולאחר הבעש"ט קיבלו כמה מהצדיקים כח זה להכליל בדיבורם כמה וכמה עניינים.

וזה מבואר בלשון המשנה (אבות פ"ו מ"א) "שנו חכמים בלשון המשנה", שהחכמים יש להם לשון כפולה, 'שנו' משנה, לשון שניים שאמרו דין והלכה על פי נגלה, ולמעשה יש בו פשט על פי נסתר. ואיתא בתיקוני זוהר על זה שישאל נמשלו ליונה, שהיונה אינה משמעת קול אחד אלא שני קולות, לרמז שיש בתורה נגלה ונסתר. וכמו כן הצדיקים, נראה שהם מדברים דברים פשוטים, ולמעשה הם מדברים דברים רמים, שדיבורם כלול משנים.

עניינים רמים ונשגבים כדיבורם הפשוט של הצדיקים

וראיתי מביאים שהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע היה לו פנקס קטן, וכל דיבור חולין ששמע מהמגיד זי"ע אפילו רק בעניני הבית היה רושמו בפנקסו, מלבד מה שרשם הדברי תורה, ובעת זקנותו היה לומד בהם, וראה בהם דברים רמים מאוד. וכידוע גודל דבקותו של המגיד זי"ע, שגם כשהיה אומר תורה, אם הרגיש שאינו דבוק כל כך כעוצם רום השגתו, ואין שכינה מדברת מתוך גרונו, היה מפסיק באמצע אמירתו.

וראיתי מהרה"ק מקאמרנא זי"ע שמביא בענין זה, כשהיה פעם אצל הרה"ק מאפטא זי"ע, ובאה לפניו אלמנה אחת, והיתה שבורה מאוד ממצבה בכל הצרות שסובבה, ודיבר אליה הרה"ק מאפטא דברי חיזוק, והקשיב הרה"ק מקאמרנא לדיבורים, והרגיש שהרה"ק בדיבוריו אלו מחזק את השכינתא בגלותא, והרי הוא מדבר דיבורים רמים ביותר, אלא שהאלמנה דימתה שהוא מדבר אליה, אך הוא שמע דיבורים רמים, ונתלהב מזה כל כך, עד שהחל לבכות, ולאחר מכן הבחין שגם הרה"ק מאפטא בוכה, והיינו שהצדיקים היה להם הכח שגם בעת שדברו שיחת חולין יהיו דבוקים בהשי"ת, שיהיו כסדר במצב של חד קטירא.

גדולת רבי יחיאל חתן הבעש"ט

ובענין זה שדיבורי הצדיק מתפרשין לכמה אנפין, יסופר בדרך אגב ששמעתי מהרה"צ ר' לוי יצחק בעגדער ז"ל, שפעם אחת שאלו את הבעש"ט הק' זי"ע, מה טעם לקח כחתן לבתו אדל את ר' יחיאל,

לאחרונה הראו לי בספר רפואה, שכאשר נמצא העובר במעי אמו, נעשים בכל עת ובכל שעה ניסים עצומים עם העובר, שכל אבר וכל גיד וכל שריר פועלים כראוי, וחלילה אם גיד אחד לא יהיה כראוי, יוצא העובר בעל מום ל"ע, ומובא שם שיש במוח העובר מיליוני תאים, והשי"ת בורא לו חדר מלא מים, שכאשר יזוז לא יקבל איזה מכה, ומלאכים משמשים אותו, והרי הוא כמלך בגדוד. זאת ועוד, היות שכשהעובר נמצא שם נמצאים שם חיידקים שבכוחם להחליא ואף להרוג את העובר, נוצרת שם חומצה חריפה - שאינה נמצאת שם כי אם בימי ההריון, והם מכלים את החיידקים המבקשים להרוג את הולד. הפלא ופלא.

וכן הוא בכל הבריאה - שהיא מלאה פלאות רבות, ומה שאין רואה אותו האדם - משום החושך שמכסה כל הארץ, וכן מובא מהרבי ר' בונם מפשיסחא ז"ל על הפסוק (משלי ג, ט) "ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה", ולכאורה צ"ב אמרו 'בתבונה', והלא דבר פשוט הוא שללא התבונה לא שייך לברוא שמים וכל צבא השמים. אלא הכונה, שבבריאה נמצא כח התבונה, שכשיתבונן האדם בבריאה ישיג על ידי הבריאה את האמונה בבורא עולם.

והרה"ק ר' צדוק הכהן ז"ל מביא בשם הרה"ק מפשיסחא ז"ל, לבאר הכתוב (תהלים קד, כד) "מלאה הארץ קנייך", שהארץ מליאה בדברים שעל ידם יוכל האדם לקנות את השי"ת. ומי מעכב ומסמא עיני האדם מלראותם, החושך שנתהוה ע"י העונות והחטאים ועל ידי השבירה, אשר ממנו נמשך כל כך כפירה ואפיקורסות ומשנאך נשאו ראש. וכאשר יהיה 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ', יתבייש האדם כשיווכח כמה אלוקות היה בכוחו להשיג, מלא כל הארץ כבודו, דברים נפלאים עד אין קץ.

עבודת האדם - כעיקר בהווה

רבינו כותב (בסי' ל"ד הנ"ל) "החרפות ובזיונות שוברות לבו של אדם, והתיקון הוא על ידי מה שמקשר את לבו אל הנקודה השייכת ללבו באותה עת, ועל ידי זה מבטל החרפה השורה על לבו".

ולבאר כוונת דיבורו 'לקשר את לבו אל הנקודה השייך ללבו בעת הזאת', שמעתי פעם מהרה"ח ר' שמואל הורביץ ז"ל ע"פ המבואר בליקוטי הלכות, שהאמת הוא שעל האדם עוברים כמה מיני מצבים ברוחניות ובגשמיות, באופן ש'חרפה שברה לבי' - שהאדם שבור ונדכה, ויש לו לאדם להתבונן, מה לי לחשוב ממה שהיה וממה שיהיה, יש לו להתבונן מה חובתו עכשיו - לפי המקום ולפי הזמן, מהו עכשיו רצון הבורא ממני, ועי"ז יפתחו לו מעיינות של ישועות.

וכתב בליקוטי הלכות, שאפילו הפרשה השייכת לשבוע זה, הרי היא בכלל הנקודה השייכת לעת הזאת, שיכולה להדריכו להבין מה רוצה השי"ת ממנו ברגע זה. וכן, כשהאדם נמצא בבית הכנסת, רצון השי"ת הוא שיענה עכשיו עוד אמן ועוד יהא שמייה רבא ועוד ברכו, להתפלל מילה במילה עם הציבור, ושירגיש שהוא נמצא עכשיו בבית הכנסת שיש שם השראת השכינה, זה מצד עשה טוב, ומסור מרע יזהר שלא לדבר באמצע קדיש ואל יפגום את דיבורו. ואיתא במדרש שכאשר האדם נכנס לבית המדרש הרי הוא מתמלא בברכות, אבל ח"ו על ידי הדיבורים בטלים ודיבורי לשון הרע בבית המדרש, הרי הוא פוגם, ועלול ח"ו לבטל את הברכות, אכן אם

האדם מתפלל כראוי ועונה אמן ויהא שמייה רבא, ואומר כל המזמורים מתחילה ועד סוף, הרי הוא יוצא מבית הכנסת מלא ברכות ה'.

על האדם להתדבק בהווה; מה רצון השי"ת עכשיו, מהו העשה טוב' של ההווה ומהו ה'סור מרע' של ההווה. כשהולכים ברחוב העיר, רצון השי"ת כעת שישמור את עיניו. בעת לימוד התורה, צריך האדם לשמוח במה שזוכה לשבת וללמוד, ואכן יש לו להשקיע כל עמלו ועינו בתורה.

היצה"ד מבלבל את האדם בעבר ובעתיד

ואכן כן אומר רבינו מפורש: "אין לו לאדם אלא אותה היום ואותה השעה שהוא עומד בו עכשיו". ועצת היצר הקשה ביותר היא, שמבלבל את האדם עם העבר והעתיד, ועי"ז הוא חוטף ממנו את ההוה, בו

על האדם להתדבק בהווה; מה רצון השי"ת עכשיו...

בזמן שכל התורה שבכתב ושבעל פה, מדברת רק אל בעל בחירה אשר אין לו כי אם ההוה. כלפי האדם, העבר הוא כאדם אחר, והעתיד עדיין אינו שלו, ומה שאפשר לו לעשות הוא הוה טוב.

כשאדם חי עם ההוה ואינו עושה חשבונות, הרי הוא חי בכל רגע את המצב שלו. בעת הלימוד לומד, בעת התפילה מתפלל, וכאשר נמצא בין בני אדם נזהר מדיבורים אסורים, לשון הרע ורכילות ודברים בטלים, ואינו פוגע באחרים אלא מכבדים את כולם, והרי זה הוה טוב, ובזה הוא מקיים רצון השי"ת כראוי.

כן ראיתי גם מאביו של הרה"ק מקאמרנא ז"ל (שהיה אחיו של הרה"ק ר' הערשלי מזידיטשוב ותלמידו של החוזה, שנחשב כאחד מהצדיקים הנסתרים) שביאר מה שאמרו בתגיה ששכאשר האדם מביט מה לפנים מה לאחור טוב לו שלא נבא, שהכונה בזה, שהבעל דבר מבלבל האדם על ידי שמראה לו מה לפנים - מה יהיה בעתיד, ומה לאחור - מה היה בעבר, ומה יש לו מזה, כי הלא העבר והעתיד אינם שלו, ועי"ז אינו עושה מה שהוא מחויב לעשות עכשיו, והרי הוא מאבד את ההוה, שזה עיקר חייו כאמור, ומשום כן טוב שלא נבא.

בכל מצב שיש לאדם יש לו להתבונן ולהתקשר, מהו

רצון הבורא עכשיו. איזה 'סור מרע' בכוחי לעשות, ואיזה 'עשה טוב' בכוחי לעשות. ואף כשעוסק בענייני גשמיות, יש לו לעסוק בהם לשם שמים כראוי, שאין אצל האדם רשות - הכל הוא או מצוה או עבירה.

זהו הסוד איך גלגות אצל האדם את הנקודה הטובה, כשמתקשר לנקודה של עכשיו ויש לו הוה טוב. וכאשר יש לו הוה טוב ומוצא את הנקודה הטובה, הוא נוהג כראוי וכיאות וכרצונו ית"ש וממילא זוכה ונמתקים כל הדינים מעליו, וזה ביאור בדברי רבינו "לקשר עצמו אל הנקודה השייכת ללבו בעת הזאת" - התקשרות להוה ולעכשיו, לא לפנים ולא לאחור.

גדל עוצם מעלת קבלת החרפות ובזיונות באהבה

וע"פ יסוד זה ששיקר ההתקשרות צריכה להיות להוה בו הוא נמצא עתה, יתבאר דברי רבינו שמתחיל "חרפה שברה לבי" - כשיש לאדם חרפה הרי הוא שבור ונדכה עד מאוד, כי כבר אמרו חז"ל (ב"מ טו.) "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים", והקשו התוס' איך מותר לו להרוג עצמו, והלא רק על ג' עבירות החמורות נאמר יהרג ואל יעבור. ותיצו התוס', שכשם שבשבת יש אבות ותולדות, כמו כן באיסור רציחה יש תולדה - כאשר מביישים אותו, הרי הוא נכלל באיסור רציחה, דהוי תולדה דרציחה, וממילא גם אצלו נאמר יהרג ואל יעבור. הרי לנו, שכאשר יש לאדם בזיון, הרי זה ממש צער מיתה.

ומה היא העצה כנגד צער זה, להתבונן מהו רצון השי"ת עכשיו. רצון הבורא הוא שיקבל הכל באהבה, ועי"ז יזכה לתיקון נפלא עד אין קץ. וכדאיתא, שבמעשה של שמעי בן גרא, זכה דוד המלך להיות רגל רביעי במרכבה. הגע עצמך, כל מה שהיה עמל בימי חייו לא היה די בזה שיהיה מרכבה לשכינה, לא במה שהיה ישן רק שיתין נשמי, ועד חצות היה עוסק בתורה ומכאן ואילך היה עוסק בשירות ותשבחות, ולא במה שהיה משורר תמיד להשי"ת. גם לא במה שהיה ראש לסנהדרין, ראש לבעלי רוח הקודש, וכן מובא שהיה בחברון שבע שנים על פי הדיבור, כדי שיתקשר עם האבות - רק במעשה של שמעי בן גרא זכה למדריגה הנוראה של להיות רגל רביעי למרכבה.

כי הרי, גם בשעה שהאדם במצב טוב, מר לו מאד כשמביישים אותו. אמנם, אם מביישים אותו בשעה שהוא שבור, הרי הצער בכפל כפליים, כמאמר העולם 'זורה מלח על הפצעים'. וכן היה כשהוריד אבשלום את דוד מעל כסאו, וברח מירושלים בבזיון וקלס, ואז בא שמעי בן גרא ראש הסנהדרין וקללו קללה נמרצת וזרק עליו עפר ואבנים, וכאשר ביקש אחד מהגיבורים של דוד להרגו כמורד במלכות, אמר לו דוד 'ה' אמר לו קלל' - היינו שזה בא מאת הבורא. ולכן דוקא על ידי קבלת בזיון זה זכה לזיכרון עצום, עד שנהיה רגל רביעי במרכבה (עיין מתוק מדבש פ"ט מהגאון המקובל רבי יצחק פרחי).

וכן איתא מהארי"ה הק', שלקבל בזיון באהבה, הרי זה גדול מאלפים ורבבות תעניות וסיגופים (עיין ספה"ק תולדות יעקב יוסף סוף פרשת ראה).

וזהו שאומר רבינו: "חרפה שברה לבי" - בשעה שלבי נשבר על ידי החרפה, מהי העצה, שיתקשר לנקודה השייכת ללבו בעת הזאת, מהו עכשיו רצון ה', רצון ה' הוא שיקבל עכשיו את **המשך בעמוד ט'**

בְּהַגְלֹתֶךָ מִלְּפָנָי

יראת ה' מהורה - הכלי המופלא לקיום התורה בכל מדרגה שהיא

הרה"ה ר' שאול סירזטה שליט"א

פתיחה

כאשר אנו זוכים בעזרת ה' להתחדש בשמחת הנישואין דקדושה (עיי' לקו"מ ז' קמא) ולכרות ברית מחדש עם בוראנו יצרנו ולהדבק בו מחדש ע"י קדושת התורה והמצוות ביום הגדול והנורא חג השבועות הזה, ובודאי אין שמחה כשמחת התורה והמצוות ובהם נשמח לעולם ועד, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה, ועלינו החוב להודות והלל ולשבח על מתנה נשגבה ועצומה ומופלאה זו בכל פה ולשון, כי אפילו נקודה דנקודה ממצוה קלה שבתורה אין כל העולם כדאי לה (תחומין ו-ג), וכנועם השתפכותו של מוהרנ"ת זי"ע בתפילותיו (לקוטי תפלות ח"א ד'): "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, אשרינו שזכינו ברחמיך הרבים וחסדיך היקרים לקבל תורתך הקדושה ולקיים מצותיך היקרות הנחמדים מזהב ומפז רב, וראוי לשמוח ולשוש ולגיל בך ה' אלוקינו בשמחה גדולה ועצומה מאד בכל עת שאנו זוכים לקיים ולעשות איזה מצוה, אשר כל מצוה ומצוה היא אחדותך, ואנו זוכים להתדבק בך ולהכלל בך על ידי עשיית כל מצוה ומצוה, מה רב טובך אשר עשית עמנו אשר זכיתנו להיות מזרע ישראל ולא עשנו גוי ואתה מקים מעפר דל, מאשפות תרים אביון כמונו ואתה מזכה אותנו בכל יום ובכל עת לעשות מצות היקרות והחביבות", ע"כ. ועלינו לשמוח בזה תמיד ובפרט בהגיע עת דודים להתעלס באהבים, צאינה וראינה במלך שהשלום שלו, בעטרה שעטרה לו אמו זו - כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה עטרת תפארת ביד ה' - ביום חתונתו זו מתן תורה, (עיי' העניית כו): מי ימלל ומי יפאר גודל פאר מעלת גדולת ישראל שזכינו ביום הגדול והקדוש הזה.

ואמנם מלבד השמחה וההודאה בימים אלו - אשר זה מעיקרי עבודת היום, כי השמחה היא הכלי לקבלת התורה, כמבואר בלקו"מ ח"א סי' ס"ה עיי"ש, וכמ"ש הרמב"ן (שמות כד-יא) שחובה לשמוח בקבלת התורה - ראוי לנו גם לכסוף ולהשתוקק ולבקש לקבל את כל הכלים והמדות שעל ידם נקבל התורה ושתתקיים על ידם בידנו, ובעז"ה במאמר זה ניגע בקצה מידה אחת ועיקרית המתגלית ביום הקדוש הזה ואשר היא תנאי יסודי בקבלת התורה.

א. חובת זכרון היראה והחרדה במעמד הר סיני

בתורה הק' מבואר, שתכלית מעמד הר סיני והגילוי הנורא והאותות הנוראים שהיו אז, נועדו כדי להשריש את היראה והבושה בלב כל אחד מישראל, וכלשון הכתוב (שמות כ-טו) "וכל העם רואים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק וגו' ויאמר משה אל העם, אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ופירש"י, ע"י שראיתם אותו

יראוי ומאויים תדעו כי אין זולתו ותיראו מפניו, ע"כ. וכ"כ הרמב"ן שם וז"ל: "ולמען תהיה יראתו על פניכם, בראותכם כי הוא לבדו האלקים בשמים ובארץ ותיראו ממנו יראה גדולה, או יאמר, שתהיה על פניכם יראת האש הגדולה הזאת ולא תחטאו מיראתכם ממנה", ע"כ. ומפורש בזה, שתכלית המעמד הנשגב הזה היה כדי להשריש בנו יראת ה' ובושה גדולה ממנו ית' כדי שנפחד ונתבייש לחטוא, ובגמ' (נדרים כ): אמרו, "תניא, בעבור תהיה יראתו על פניכם, זו בושה, לבלתי תחטאו, מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא כו' ומי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, וכ' שם הר"ן, "לא עמדו אבותיו על הר סיני - שהרי נתן טעם למעמד הר סיני לבעבור תהיה יראתו על פניכם וכתוב את אשר ישנו פה היום ואת אשר איננו פה, ומי שאין לו בושת פנים אינו מזרעם", הרי לנו עד כמה היה עיקר זה במעמד ההוא, שמי שלא נשרש בו בושה ויראה אינו בכלל המעמד ההוא, ועל כן הרחיבה התורה הן בפרשת יתרו והן בפרשת ואתחנן בכמה וכמה פסוקים לתאר את גודל החרדה והיראה שהיה שם באותו המעמד.

ונצטוינו מפי הקב"ה באזהרה גדולה מאד להנחיל ולהודיע לבנינו את נוראות המעמד הזה, וכלשון הכתוב (דברים ד-ט): "רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב וגו' אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון, ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל". וכ' הרמב"ן שם: "מצות לא תעשה, הזהיר בה מאד, כי כאשר אמר שנזהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר רק אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם, ופירש הטעם, כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדון לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו, והנה קודם שיזכיר הדברות שנאמרו שם, הזהיר במצות לא תעשה שלא נשכח דבר מן המעמד ההוא ולא נסיריהו מלבנו לעולם, וצוה במצות עשה שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה והתועלת במצוה הזאת גדולה מאד", ע"כ, ומבואר גודל החובה להתעורר לשמור בלבנו ובלבות בנינו עד עולם את חרדת המעמד ההוא.

ב. היראה עיקר כח קיום התורה

והדברים מוכיחים, שאין היראה הזאת רק טפל לקדושת קבלת התורה, אלא היא תנאי עיקרי ויסודי בקבלתה, וכבר הרחיבו חז"ל (שבת לא.) שהיראה היא כאוצר שבו מכניסים התורה ובלא זה מוטב שלא העלה כלל, ואמרו שם 'כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל', ופירש"י, 'יראת שמים דומה - לפתחים חיצונים, שדרך להם נכנסים לפנימיים, כך, אם ירא שמים הוא נעשה חרד לשמור ולעשות, ואם לאו אינו חש לתורתו', ע"כ, וא"כ בהכרח שלקיום התורה צריך שיקבל גם אוצר של יראת שמים, והיא שזיכה לנו השי"ת במעמד הר סיני מידת היראה הזאת, שהיא כאמור ה'כלי קיבול' שנוכל על ידו לקבל ולקיים התורה.

ועיין בזה נפלאות נוראות בלקו"מ (ח"א סי' רי"ט) "שהשי"ת כביכול הליבש וצמצם את גאותו כדי לגלות מלכותו, כי יראה בחינת מלכות הוא בחינת הכנעה, וזה שכתוב מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, שהשם יתברך מקטין את עצמו כביכול ושואל מהם יראה, כי שואל מעמך הוא בחינת הכנעה ושפלות, כמו השואל ומבקש מחברו כו', ועל כן בשעת מתן תורה שרצה השם יתברך לגלות מלכותו ויראתו, הכניע את עצמו השם יתברך לישראל כביכול, וביקש מהם שיקבלו מלכותו והבטיח להם כמה הבטחות, כמו שכתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שכל אלו ההבטחות הם בחינת הכנעה, וכל זה היה בשביל לגלות מלכותו ויראתו, כמו שכתוב ובעבור תהיה יראתו על פניכם, כי כל זה היה בשביל היראה שהיא בחינת מלכות, כי יראה הוא בחינת מלכות כמו שכתוב (אבות פרק ג') אלמלא מוראה של מלכות, כי השם יתברך מקטין את עצמו בשביל לגלות מלכותו", ע"כ, והרי לנו נוראות גדולת ענין היראה הזאת, עד שמלך מלכי המלכים כביכול הכניע והקטין עצמו לבקש ולפתות את ישראל שיקבלו היראה והמלכות, כי זה עיקר כח קיום התורה וכמו שנתבאר.

ג. כיסופין ליראה של שבועות

ופוק חזי עד כמה התגעגע וחיפש מוהרנ"ת זי"ע לזכות ליראה זו של שבועות, וכה הם דבריו הבודעים במכתבו לבנו (עלים לתרופה מה): "השם יתברך יִצְפְּנו לְהִירָאָה וְהַשְׂמִיחָה וְהַקְדִּישָׁה וְהַטְהָרָה שֶׁל חַג הַנּוֹרָא הַקְדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, אִם נִזְכָּר נִקְדָּה אַחַת מֵעֲצֵם הִירָאָה הַנְּמַשְׁכָּת בְּשִׁבְעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב גַּם כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ חֵל מִפְּנֵיךָ וְכוּ', בְּקוֹלוֹת וּבְנִקְוִים וְכוּ', רְאוּ לְהִזְדַּעֵזַע מֵעֵתָה בְּלִי שְׁעוֹר, וְאִם עֲדִין אֵין אָנּוּ זֹכִינ׳ לָזֶה, עַל כָּל פְּנִים מֵעֵתָה רְאוּ לְשַׁפֵּךְ שִׁיחֲנוּ הַרְבֵּה כְּפִיּוֹם נֹכַח פְּנֵי ה', הִיכֵן אֲנַחְנוּ בְּעוֹלָם שֶׁכָּבֵר סִפְרֵנוּ יוֹתֵר מִשְׁשֵׁה שְׁבִיעוֹת, וְעֲדִין לֹא נִטְהַרְנוּ לְהַרְגִישׁ הִירָאָה שֶׁל שְׁבִיעוֹת, <<<

ה' הטוב יכפר ויגן עלינו וימשיך עלינו ברחמי יראתו הגדולה, שיקים בנו ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, עד שנזכה לשמחה גדולה על ידי זה, כמו שכתוב (תהלים ב) וגילו ברעדה, וזה עקר שלמות היראה כשזוכין על ידה לשמחה, וכבר כתבנו וזכרנו הרבה בזה, שאפלו על ידי יראת הענין זוכין לשמחה על פי הדרכים שקבלנו לשמח נפשנו בכל הנקודות טובות, ע"כ.

וכן מבואר בלקוטי הלכות (בכור בהמה טהורה ד-ה) שהיראה היא עיקר מתן תורה, וז"ל שם: "כי עקר השלמות היא היראה, וזה עקר מתן תורה שנתנה בקולות וברקים וקול שפר חזק מאד ויחרד כל העם וכו'. שנפל אז עליהם אימה ויראה עצומה. וכמו שכתוב, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו".

ד. יראת הענין לכוף תאוות הגוף

וראוי לנו להתבונן בענין זה היטב, כדי שנתעורר לבקש ולהתחנן על מידה קדושה ונוראה זו, שהיא עיקר הכל ובפרט ביום זה שבו נתעורר הכח של קבלת התורה שעיקר קיומה היא ע"י מדה זו.

בפשטות, נצרכת היראה לקיום התורה, כי טבע האדם לפרוק עול וכעין פרא מבקש תואנות לפרוש מן התורה, ע"כ חובה להקדים יראת הענין, לכוף ולשעבד היצרים והתאוות לעבודת הבורא כשור לעול וכחמור למשא, ואין הגוף משתעבד כי אם ביראה ומוסר, וכבר הורה לנו רבינו הקדוש כי יראת הענין היא תחילת העבודה, ע"י לדוגמא בשיחות הר"ן (אות ה) וז"ל: "כי עיקר העבודה בתחילה היא רק מחמת יראת הענין, ובלי יראת הענין אי אפשר להתחיל כלל בעבודת ה', ואפילו צדיקים צריכים גם כן יראה, כי עובדי מאהבה הם מועטים מאד מאד, ועיקר הוא יראת הענין, כי היראה עילאה בגין זהוא רב ושלטי וכו' היינו יראת הרוממות, לאו כל אדם זוכה לזאת היראה, אבל עיקר העבודה הוא רק על ידי יראת הענין אצל רוב בני אדם כו' כי כל אדם נולד עם רשעות, כי טבע כל אדם נמשך אחר רשעות, היינו אחר תאוות רעות של עולם הזה רחמנא לצלן, רק מחמת יראת הענין הוא שובר תאוות ונכנס בדרכי ה', ע"כ.

וחובת כל אדם להשריש ולעורר וללבות את היראה הזאת בלבו תמידין כסדרן, והיא מצות עשה תמידית כמו שכתבו מוני המצוות, ע"י לדוגמא בחינוך (מצוה תל"ב) וז"ל: "מצות יראת השם, להיות יראת ה' על פנינו תמיד לבלתי נחטא, כלומר שנירא ביאת ענינו ולא יהיה לבבנו בלי מגור אליו כל היום, ועל זה נאמר (דברים י, כ) את ה' אלהיך תירא, וזאת אחת מן המצוות התמידיות על האדם שלא יפסק חיובן מעל האדם לעולם אפילו רגע אחד, ומי שבא דבר עבירה לידו חייב להעיר רוחו ולתת אל לבו באותו הפרק שהשם ברוך הוא משגיח בכל מעשה בני אדם וישיב להם נקם כפי רוע המעשה, ועובר על זה ולא שת לבו בכך באותן שעות, ביטל עשה זה, שזו היא שעת קיום עשה זה בכיוון, ואולם כל ימי האדם וכל עתותיו בכלל המצוה לעמוד זריו ונזכר עליה, ע"כ.

ה. להנחיל יראה בתמימות ופשיטות

ומה נורא הדבר הזה אשר רבינו הקדוש בעוצם גדולת השגתו מיום ליום ובפרט בימי האחרונים, אעפ"כ טרח ויגע להכניס פשיטות ותמימות היראה הזאת בלב גדולי תלמידיו, וכמבואר בחיי מוהר"ן (אות טסו) וז"ל: "אחד שאל אותו על ענין מה שנאמר בשלחן ערוך לכוין בשעת אמירת ה' וכו', השיב לו ומה חסר לך

כפשוטו אדני גאט. כי על ידי האמירה בכונה פשוטה זאת מחיבים לרעד ידיו ורגליו וכל רמ"ח איבריו ושק"ס גידיו של האדם. גם אנכי שמעתי ממנו גם כן בבית רנ"ג באומין אחר סעדת ערבית, ונשארתי עמו לבדו אחר ברפת המזון. וישב בשתיקה, אחר כך ענה ואמר באימה ובראיה גא גא גאט. הינו שבתחלה דבר כמרתת ומזדעזע להוציא שמו יתברך בשלמות ואמר רק חצי התבה מחמת הרתת והזיע. ואחר כך יצא מפיו הקדוש באימה ובראיה גדולה תבת גאט בשלמות כחץ מיד גבור. וכונתו הפשוטה היה להכניס בנו עצם אימת הבורא יתברך שמו, שראויין לרעד ולחיל מאימת שמו יתברך המלא כל העולם ועומד עלינו תמיד, ואי אפשר לציר ענין זה בכתב, אך המבין וחספץ באמת יבין מדעתו רמזים הרבה על ידי זה להתחזק באמונה שלמה בפשיטות, להאמין שמלא כל הארץ כבודו, והשם יתברך עמנו ואצלנו בכל עת. שים לבך היטב לדברים האלה באמת, עד שימשיך אימתו ופחדתו עליו, ע"כ.

והמתבונן היטב בדברים הללו תאחזנו חיל ורעדה, הלא במי מדובר כאן, בקדוש ה', ובקוץ האחרון לימי חייו, ולמי נועדה ההתעוררות הזאת, לתלמידו הגדול בענקים מוהר"ת זי"ע, ומה יענו איזובי קיר כמונו, עד כמה חייבים אנו לחפש ולהתאמץ לעורר פשיטות היראה הזאת בלבנו בכל רגע.

ומוהרנ"ת מעיד שיראה זו היתה ניכרת תמיד עליו והיא עדיין גנוזה בספריו הקדושים ומי שמתקרב אליו באמת בהכרח שתתעורר יראה זו בלבו וזה לשונו (שם אות רצ"ה): "שמעתי בשמו שאמר שאם היה רוצה לגלות ולהראות היראה שלו לא היו יכולים לעמד ארבע אמות סמוך לביתו, אך הוא מעלים היראה שלו בכונה, וגם אנכי שמעתי מפיו הקדוש שאמר 'אני אוצר של יראת שמים שכל מי שרוצה יכול לקבל ממני', ובאמת היה נראה בחוש שקל שנתקרב אליו נתמלא תכף יראה גדולה ועצומה, ונתלהב מאד לעבודת השם יתברך אשר לא נראה כזאת, וגם עכשו ידעו יראתו הגדולה גנוזה בספריו הקדושים, וכל מי שעוסק בהם באמת ובתמימות בא עליו יראה גדולה ומתעורר מאד להשם יתברך כי כל דבריו גבולי אש", ועוד שם (אות רמ"ד): "ידרכו היה תמיד שאפלו כשהיה מדבר עם בני אדם שיחות חלין היה רגלו נרב גופו מרתתין מאד, והיה רגלו מזדעזע ומש מאד וכשהיה נסמך על השלחן היה השלחן עם כל שאר אנשים הנסמכים על השלחן גם כן מרתתין מחמתו כי היה רגלו וגופו מרתת ומזדעזע תמיד. ומי שלא זכה לראות היראה שהיתה מנחת על פניו תמיד לא ראה יראה מעולם", ע"כ.

ו. היראה - הכלי הפלאי להשגת ה'

ולפי זה, מעלת היראה שנתגלתה בשבועות, נועדה בפשטות כדי לכוף הגוף החמרי שישתעבד לקיים דברי התורה ולא ילך אחר תאוותיו והרגליו הרעים. אך לאמתו של דבר, לא היה כאן רק גילוי של יראה ועונשים סתם שיפחידו כל מי שחושב להמרות פי ה' ח"ו, אלא השפעת גילוי מידת היראה דקדושה שהיא עצמה גילוי המלכות דקדושה, וכמו שהבאנו לעיל (אות ב) מדברי רבינו ז"ל (לקו"מ ח"א סי' ר"ט) שהיראה היא המלכות.

והוא אחד מפלאי ה' שעשה בעולמו שייראו מלפניו, כי בזה המשיך לנו כלי נפלא ועצום מאד להשגתו ית' ולהשגת כל דבר שאינו בר השגה מצד השכל. ולהבנת הדברים נעתיק מעט ממה שכתב מוהרנ"ת בענין זה בלקוטי הלכות (בכור בהמה טהורה ה"ד) וזה לשונו: "כי כל עיקר השגות אלוקות וידיעת הבורא

יתברך אינו נתפס במח ולב כי אם על ידי היראה, שהוא עיקר ההשארה והקיום של הדעת והחכמה הקדושה, כי זה ידוע שה' יתברך מרומם ומנושא למעלה מכל החכמות והמחשבות עד שאי אפשר לתפסו בשום מחשבה וידיעה כלל, רק בחסדו הגדול חמל עלינו ונתן בנו כח לקבל פחדו ומוראו ואימתו עלינו ורק על ידי זה אנו יודעים ממנו יתברך, וזה בחינת ראשית חכמה יראת ה', כי עיקר הדעת והחכמה שהיא לידע ממנו יתברך אי אפשר לקבל כי אם על ידי היראה".

ורבי נתן מביא על כך משל נפלא: "כמו מלך גדול ואדיר שעובר במדינה שנופל יראה ופחד ואימה גדולה על כל מי שעובר לפניו אף על פי שאינו רואה אותו, בחינת אימת מלכות, כי עיקר המלכות היא בחינת יראה ואימה, שאף על פי שהמלך יושב על כסא מלכותו בחדרי חדרים רחוק מאד מאד מבני מדינתו, אף על פי כן פחדו ואימתו על כל בני מדינתו בחינת מוראה של מלכות, כמו כן להבדיל אלף אלפי ורבי רבבות הבדלות, ה' יתברך ברוך הוא הוא מרומם ומנושא ורחוק מאד מכל המחשבות והידיעות שבעולם ואין נתפס במח כי אם פחדו ויראתו ואימתו הגדולה שהיא בחינת מלכות, כי כל ידיעתנו ממנו יתברך הוא רק בבחינת מלכות, שאנו יודעים ומאמינים שהוא יתברך מלך מנהיג ומושל שזהו בחינת יראה בחינת מוראה של מלכות".

ומוסיף שם, שעל כן בכל פעם שמבקשים על גילוי מלכותו כמו בראש השנה וכו' מבקשים גם כן הרבה על גילוי פחדו ויראתו, כי רק זה הוא הכלי להשגתו ית'. ומסיים שם בזה"ל: "וכל עיקר בריאת העולם היה בשביל לגלות יראתו ומלכותו, כי היראה היא בחינת מלכות, שבשביל זה היה כל הבריאה כדי לגלות מלכותו בעולם. וכל הנסים והנפלאות והאותות נוראות שעשה ה' יתברך במצרים ועל הים וכו' הכל היה כדי לגלות יראתו ומלכותו כו', וזה עיקר מתן תורה שניתנה בקולות וברקים וקול שפר חזק מאד ויחרד כל העם וכו' שנפל אז עליהם אימה ויראה עצומה".

ז. הפלא להנחיל ידיעה לחסר דעת

ולהבנת פשוטן של דברים לפי ערכנו נמשיל בזה גם כן משל קצר, הנה כאשר רוצים ללמד לתינוק לשמור על חייו והוא תאב לעשות דברים מסוכנים, והוריו משתמשים בהפחדות שונות כדי להרחיקו מן הסכנה ומרימים עליו בקולם וכדו' ומאיימים עליו במקל וכו', הנה התינוק אינו יודע כלל מהות הסכנה בעצם, וכמו כן הוא לא מכיר כלל את ערך חייו, וכמו כן אינו מבין כלל מהות אהבת הוריו אליו ובפרט במה שדואגים עליו עתה, ואעפ"כ, מכח מדת היראה המופלאה יש כאן אפשרות להעביר אליו את ניצוצי הדעת מרחוק, עד שגם הוא תופס מרחוק דמרחוק שהדבר הזה אינו רצוי עבורו, ולאט לאט נפתח שכלו להשגת הדברים הללו, ואם ח"ו לא היתה מידה זו בעולם אלא היה צריך ללמד רק עם דעת ושכל, כי אז היה נחרץ גורלו למוות ח"ו, כי מצד קוצר השגתו ושכלו לעולם לא היה בוחר בטוב ולא היה מתרחק משום סכנה ולא היה שום דרך להצילו.

וכמו כן בעשה טוב, כאשר הוריו ומוריו רוצים להנחילו יקרת התנהגות טובה או שרוצים שישמור על חפץ יקר שקיבל, אין באפשרות ללמדו זאת על פי שכל, אבל בחסדי ה' ע"י מידת היראה שברא בעולם הם יכולים להראות לו אותות וניצוצי רמזים שמדובר כאן בדבר נפלא נשגב שאוי למי שמפסידים ואשרי מי שזוכה להם.

המשך בעמוד ח'

נמצא שאחד הכלים המופלאים ביותר שהעניק לנו השי"ת כדי להשיגו ולהשיג נועם תורתו וגודל רחמיו, הכל תלוי במידת היראה, והשי"ת תיקן ובירר גילה והמשיך מידה זו בעולם בעת מתן תורה, ששם גילה יראתו ומלכותו לעולם ומשם התחילה אזהרה 'ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו' לכל הדורות העתידיים, ואז נתן לנו את המתנה הגדולה והנפלאה הזאת של יראה שנוכל להשיג דעת ואמת אפילו שאנו כל כך רחוקים מזה.

כי אם היו צריכים להשיג על פי שכלנו גודל יקרת התורה וגודל יקרת מעלתנו וגודל מעלת הבורא שמשגיח עלינו וגודל הצרה כשאנו מתרחקים ממנו ח"ו, הרי בודאי שלא הינו יכולים להשיג זאת, כי כאשר גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכיו ית' מדרכיו ומחשבותיו ממחשבותינו, אבל ברוב טובו ורחמיו המשיך מידת יראתו בעולם, ועי"ז זכינו להחיות את האמונה בלבנו שנושיג מרחוק דמרחוק עכ"פ שיש כאן דבר נורא ונשגב, והתורה אינה ענין פשוט כלל וכלל ושתלוי בזה הרבה מאד, ושעובדת היותנו עבדי ה' היא דבר עליון נשגב מאד שיש לשמור עליו מאד. וכל אלו הם ניצוצי רמזי יראת השכר והעונש, שרק עי"ז יש בידינו אפשרות לשמירת התורה והמצוות ולהשגת דעת כל שהוא מה טוב ומה רע בעולם הזה. וע"כ "יראת ה' לחיים", כי רק בכח היראה אפשר להמשיך דעת לחסר דעת ועי"ז יכול לבחור בחיים.

ה. היראה שונמת שמחה

ובזה נבין היטב מה שסיים רבי נתן במכתבו הנ"ל, שאמיתת היראה הזאת של שבועות מחייבת שמחה, וכמו שכתב שם: "ה' הטוב יכפר ויגן עלינו וימשיך עלינו ברחמי יראתו הגדולה, שיקים בנו ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, עד שנגזק לשמחה גדולה על ידי זה, כמו שכתוב וגילו ברגדה, וזה עקר שלמות היראה שיש זכיון על ידיה לשמחה, וכבר כתבנו ודברנו הרבה בזה, שאפילו על ידי יראת הענש זכיון לשמחה על פי הדרכים שקבלנו לשמח נפשנו בכל הנקודות טובות", ע"כ.

ושורש הדברים מבוארים בה' בכור בהמה טהורה הנ"ל בהרחבה, שעיני יראת העונש הוא לדעת להעריך ולשמור על יקרת אוצרותינו, ולהקטין עצמנו מול הצדיקים שידעו והבינו והשיגו גדולת מעלת הנקודות טובות שבנו, ועיקר יראת העונש היא לעורר לב האדם שלא ילך אחר שכלו וחכמתו שנדמה לו שמחמת עוונותיו כבר אין לו שום שוויות שאין שום סיבה שה' יבחר בו, אלא יבין מרחוק שאוי ואבוי אם יזלזל במעט הטוב שבו כי הוא אוצר יקר מאד שאין לשער, ועי"ז יתפוס מרחוק שחובתו להתאזר בכל כוחותיו לשמח ולייקר המעט הזה ולא ליפול עתה בעצבות ועצלות.

וכמו למשל כשגדול זועק לפעוט שמשליך איזה מחט קטן מחמת שנדמה בעיני הקטן כדבר שאין בו ערך, והגדול יודע שחיי מאות אנשים תלויים במחט הזה, והוא צועק לקטן באזהרות נוראות שחובתו לשמור על כך ולשום כל כחו לשמרו, שאף שאין ביכולת להסביר לקטן כלל ערך הדבר אבל בכח היראה הזאת תופס הקטן שיש דברים בגו, והוא שמח מרחוק שהציל מאות אנשים אף שאינו יודע כלל איך ולמה ומדוע.

וכך גם בעניינינו, שהאדם מהלך כסומא, ואינו מבין כלל מה יקר בעיני ה' כל נקודת התאמצות שלו, וכל יגיעה ורצון וגעגוע אף שנפל אח"כ אלפים פעמים, ונדמה לו שאין בזה שום שוויות, וע"כ נופל בעצבות ועצלות ורוצה להשליך הכל, אבל הצדיק מעורר בקרבו יראה גדולה ועצומה, לא יראה נפולה של נקמה ח"ו, אלא

מצב שהוא, ולא נקל ראש ולא נשחק עוד ביקרת נקודותינו הטובות ונשתעבד לשמח עצמנו בכל עת ונקבל עול אמיתי וקיים לחטוף כל חלק טוב שבידינו אף כשיהא הדבר מופרך מצד שכלנו המגושם, והיא עיקר הכח לקיום התורה בכל השנה כולה, והיא עיקר האוצר שבו יכולים לקבל את שפע התורה והקדושה החדש שנמשך לנו ביום הזה בשנה זו.

וראוי לנו להרבות בתפילה וצעקה גם בעצם יום חג השבועות לרצות ולכסוף ולהתחנן לקבל יראה טהורה, יראת ה' טהורה עומדת לעד, כדי שנזכה על ידי זה לקיים התורה כולה ולהתחזק בכל עת ולצאת עי"ז מכל גלויותנו, וכמו שהבאנו לעיל במכתב מוהר"ת "וראוי להזדעזע מעתה בלי שיעור, ואם עדין אין אנו זוכין לזה, על כל פנים מעתה ראוי לשפך שיחנו הרבה כפינו נוכח פני ה', היכן אִנְחָנו בְּעוֹלָם שְׁעָדוֹ לֹא נִטְהָרנו לְהַרְגִישׁ הִירָאָה שֶׁל שְׁבֻעוֹת".

י. יראה בפעולות מעשיות

וכפי שלמדנו לעיל, שרבינו הקדוש עשה פעולות מעשיות פשוטות ותמימות להכניס בלב תלמידיו את היראה הגדולה הזאת, כך גם עלינו לפעול בפעולות חיצוניות המעוררות הפנימיות ביום טוב קדוש זה, וכמו למשל בעת התפילות הקודשות של יו"ט, שהלא ברור שאין אנו משיגים כלל יקרת התפלות בכלל ויקרת תפלות יו"ט בפרט, שהם לב של השנה והם ימי דין (עיי' לקו"מ ק"ה) ועי" התפילה בחי' מלכות מגלים מלכות ה' ומכריחים מלכות עמלק, וכל חיותנו תלוי בתפילה (עיי' שם סי' ט), ועיקר הדעת של ג' גלים מקבלים עי" התפלות (עיי' קצ"מ ח"ב סי' א') ובפרט בשבועות שע"ז מקבלים הדעת של קדושת הברית וכו' (שם), ואף שאין מבינים זאת כלל ואין לנו מצד עצמנו התעוררות והתלהבות לכוון בתפילה ולמסור נפשנו לכוון כפי ערכנו, וכבר אמר רביז"ל (שם סי' סב-ב) ש"באמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, שמלא כל הארץ כבודו' והקב"ה עומד בשעת התפלה ושומע התפלה ודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול והיה מדקדק מאד לכוון את דבריו, ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, ובשביל זה אינו מתלהב כל כך ואינו מדקדק כל כך", אולם אעפ"כ מי שרוצה להמשיך על עצמו יראה זו הנמשכת היום, עליו להשתדל לפחות לעשות פעולות חיצוניות ולהכריח עצמו לעמוד כעומד לפני המלך, וכמו שמבואר בשיחות הר"ן (שיחה ע"ה) ש"בענין התפלה, לפעמים אין להאדם שום התלהבות בהתפלה, וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפלה, כמו שאומרים העולם בלשון אשכנז "ער שניצט זיך איין רוגז" ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה, ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפלה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול", וזה יביא שידבק במדת היראה הנמשכת כעת, לעורר לבו באמת לקבל יראת ה', להבין עכ"פ מרחוק גדולת קדושת התפילה ומציאות ה' וקרבנותו אליו, עד שברבות הימים ישיג זאת בדעתו.

וכן באכילת סעודות יו"ט הקדושות, שיש לעורר יראה ולהבין שאז ה' ניצב עליו וזה השולחן אשר לפני ה' כמבואר הרבה בדברי רביז"ל (עיי' לדוגמא לקו"מ ח"א סי' ב), וכן בכל נקודת של שמחת יו"ט, לרקוד ולמחוא כף וכדומה בשמחת התורה, שיכריח עצמו אל היראה שהצדיקים הפליגו וידעו קדושת וכן המחאת כף ורקודים גם לפשוט שבפשוטים (עיי' היטב שיחות הר"ן אות קל"ב), ולא יניח עצמו לזלזל במצוות השמחה הזאת אלא יכוף עצמו ויעורר עצמו להתבונן שהנה מתחדשת עליו קבלת התורה מחדש ממש וראוי לו לשמח

יראה שמעוררתו לחיים, שידע ויבין שכל נקודה קטנה כזו אין כל העולם כדאי לה, ושאי ואבוי אם יפול לנשיכת הנחש של עצבות ועצלות, כי רע ומר יהא ההפסד הזה שאין לשער, ומכריחו ביראת העונש שישמח עצמו ושישמור על כל אוצרותיו העצומים והנפלאים שיש בידו אף שהוא באמת חוטא ופושע ופחות ופגום כל כך. ורק עי"ז אפשר להשיג מרחוק דמרחוק גודל חובת ההתאמצות לשמחו וחסיתת כל חלקי הטוב יהיה מי שיהיה ובאיזה מדרגה שיהיה.

וכך הם דבריו שם (באות יח): "ה' יתברך חומל על עמו ושולח עלינו הארה על ידי צדיקי הדור מבחינת היראה של משיח, שימשיך היראה בשכל עליון כל כך עד שתגיע היראה לטובה אפילו להגרוע שבגרועים, שאפילו הרחוק מאד מאד יהיה לו דעת אמתי להבחין האמת שגם הוא יש לו תקוה כי רחמיו יתברך רבים מאד מאד, ועל כן בודאי לא יפול על ידי יראת העונש, אדרבא, מיראת העונש יחזק את עצמו למצוא בעצמו נקודות טובות ולשמח את עצמו במה שהוא מזרע ישראל על כל פנים ולהמשיך על עצמו חיות ושמחה על פי כל הדרכים והעצות שהזהירו רבינו זכרוננו לברכה, כמבואר בספריו הקדושים, נמצא שדייקא על ידי יראת העונש יבוא לשמחה גדולה, כי יראת הענש תכריחהו לקיים דברי הצדיקים אמתיים שמזהירים מאד מאד את הגרוע שבגרועים שיחזק את עצמו בשמחה תמיד על פי דרכי עצותיהם הקדושות".

ט. היראה של שבועות

וזה עיקר הדיקה והמתנה של שבועות ומתן תורה, שהיה אז עיקר התגלות מלכותו ויראתו כנ"ל, כי אז קבלנו את הכח להכיר יקרת חסדו עלינו אף שאנו רחוקים עדיין כל כך מן ההשגה בעצם, ויש בידינו אפשרות להמשיך עלינו יראה לדעת שכל העולם כולו תלוי ועומד עלינו ממש אף שמצד עצמנו נדמה ההיפך הגמור שאין בנו שוויות כלל, וזה נתגלה אז כאשר "ארץ יראה ושקטה" וכל העולם כולו עמד בפחד שמא ישראל לא יקבלו התורה ויחזור העולם לתוהו, כמו שאמר חז"ל (שבת פח.), ובה הבינו מרחוק עי" משה רבינו שכלליות העולמות עומדים על עבודת האדם הפחות בזה העולם וקבילו יראה ושמחה מיניה וביה על שוויות ערכם ועבודתם ועל עוצם קירבתם וחבתם לבוראם, אף, שכאמור, מצד שכלם היו רחוקים מזה לגמרי.

וזה נעשה בכל שנה ושנה ביום הקדוש הזה, שחוזר וניעור גודל היראה הקדושה והנפלאה של מתן תורה שנמשכת על ידי צדיק הדור, וכמבואר בחיי מוהר"ן (קל"ז) ז"ל: "ובליל שבועות, אחר שהיה נעור כנהוג הלך למקוה עם איש אחד מאנשיו, ושאל אותו בכל פעם אם שומע קולות וכו' והבין האיש הנ"ל שהוא שומע קולות וברקים של קבלת התורה, אחר כך כשיצא מהמקוה אמר שנודע לי עכשו בעת קבלת התורה בענין הנאמר בזהר הקדוש אית יראה ואית יראה וכו', ועכשו נודע לי שיש עוד יראה שהיא גם כן עוד יותר אפילו מיראה עלאה הנזכר שם, כי נודע לי עכשו יראת אלקות שהיא יראה ופחד גבוה ועצום ומרומם ומנושא מאד מאד", ע"כ. ומבואר שבכל שנה ושנה מתחדשים הקולות וברקים וגודל היראה שהיה בעת מתן תורה, והצדיקים שמשיגים זאת מאירים זאת לאנשיהם המבקשים לקבל זאת.

ועלינו נפל חובת היום להמתין ולייחל ולבקש ולרצות לקבל קדושה זו, באופן שנמשיך מזה על כל השנה כולה יראה גדולה ויתנוצץ בדעתנו עי"ז עכ"פ מרחוק גודל החובה והאחריות העצומה לציית לצדיק בכל

עתה ולחבב המתנה שהשית'ת נותן לו כאילו היום ניתנה לו מסיני כמו שאמרו חז"ל (עיי' רש"י שמות יט-א) ויצויר בדעתו שהנה הצדיק עומד עליו וצועק בקול גדול ולא יספ' שלא יהא זקן כי זקנה אסורה באיסור חמור [וכמ"ש בעל"ת (מכתב ר"י) בזה"ל: "שהזהיר הוא זכרונו לברכה בקול רם וגער בנו ואמר בזה הלשון אלט טאר מען ניט זיין, ובזה הקיץ אותנו לשום לב לדברי רבותינו זכרונם לברכה שהזהירונו גם כן בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, שהכונה כאלו היום נצטוינו מחדש"]. וכן בשאר עשיות דקדושה בכל היו"ט כולו. וכשיתנהג ביראה בחצונות וירצה להמשיך ביום הזה את היראה הזאת, אזי יזכה בעז"ה בכח הצדיק ליראה שלמה לכל השנה כולה.

יא. כנתינתה

וכן בעת לימוד התורה הק' בכל הלילה הקדוש הזה, שיש לפעול לעצמו ללמוד ביראה עכ"פ במעשה ובחיצוניות, לא לישב בקלות ראש ועצלות ועצבות, אלא בזריזות ובאימה וביראה ובשמחה והארת פנים כנתינתה, וכמו שאמרו חז"ל (אבות דר"ב פ"ו) לענין לימוד מפי רבו: "וכל דבר שייצא מפיו קבלהו עליך באימה ביראה ברתת ובזיע כדרך שקבלו אבותינו מהר סיני באימה ביראה ברתת ובזיע", ובפרט ובפרט בעת קריאת עשרת הדברות, שעל זה אמרו חז"ל (פסיקתא דרב כהנא יב-א) "אמר הקב"ה לישראל, בניו היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאילו שאתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה" וידוע מה שהרחיב מהורנ"ת בזה (ה' קריאת התורה ו-כח) "כי בשעה שעומדים לשמוע קריאת התורה צריכים לעמוד באימה ויראה ברתת וזיע ולהטות אזנו היטב לכל דבור ודבור של

התורה הקדושה כאילו הוא עומד תחת הר סיני, ולכוון להמשיך על עצמו קדושת קבלת התורה שניתנה בסיני על ידי משה רבנו, על ידי קבוץ נפשות ישראל יחד, כמו שכתוב ויחן שם ישראל נגד ההר, ופירש רש"י, כולם יחד כאיש אחד, כי אז היתה גם נפשו שם, כמו שכתוב את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, וכמו שאמרו רז"ל (תנחומא פקודי ג) שכל נפשות ישראל של כל הדורות העתידין לבא, כולם עמדו על הר סיני".

ועיי"ש עוד, שאז הזמן להמשיך רוח הקודש של הצדיק לברר האמונה הבהירה ולהנצל מהמדמה הבהמי ולהשלים היראה, שהיא מזון הנשמה וחיותה (עיי' היטב לקו"מ ח' תנינא שע"ז בנויה ההלכה הנ"ל, ומה שמבואר שם עוד שכל זה תלוי בשבועות וקבלת התורה עיי"ש), שנוכל כל השנה לחיות ביראה שלמה, ולהכריח עצמנו לקבל עול החיות עצמנו בשמחה עצומה על יקרת המתנות הנמצאות בידנו בכל עת ועל גודל התקשרותנו עם חי החיים לעד ולנצח נצחים. ומה מאד יתעורר לב כל אחד בעת קריאה קדושה ונשגבה זו, להתגבר כארי לעמוד ביראה כפי ערכו ולצפות לזכות ליראה טהורה לחיות נפשו בכל השנה ובכל ימי חייו.

ומכח יראה זו נזכה בעז"ה לשלמות היראה וההשגה בכל השנה כולה, ונזכה לקיים התורה בשמחה ולהשיג אותו ית' לדעת את ה' בכל לב ונפש, ולהנצל מכל רע הנובע מקטנות הדעת שהוא שורש היצה"ר ומקור הדינים הרעים ח"ו (עיי' היטב לקו"מ ח"א סי' עד), ולהמשיך עיי"ז הגאולה השלמה בקרוב בב"א.

ואתם תהיו לי ממקרבת כהנים וגוי קדוש

המשך מעמוד ה'

הבזיונות באהבה, וידון את האחר לכף זכות, שאולי אינו יודע עד כמה זה שובר את לבו, או שלא יחשוב כלל על האחר, וידע שהכל מן השמים ויקבל הכל באהבה, ועיי"ז הוא מתקשר לנקודה שרוצה ממנו עכשיו השי"ת, ואז נעשה תיקון נפלא. כמו שהיה אצל דוד המלך, שנזדכך כל כך עד שדייקא אז היה ראוי להיות מרכבה לשכינה. ולא עוד אלא שאמרו חז"ל על דוד המלך "ראש לשלישים" - ראש לשלשת אבות, ולכל זה זכה על ידי שקיבל הכל באהבה.

כי כאשר אחד מקבל בזיונות וכדומה, ומתבונן מה מבקש ממנו השי"ת ברגע זה, מתחלף הצירוף של האותיות שממנו שורש הצרה לצירוף שבו הדינים ממותקים, שהרי כל העניינים בעולם נפעלים על ידי אותיות, וכל תיבה בלשון הקדוש יש בה צירופים לרעה ולטובה, וכגון 'תלוש' נהיה צירוף של 'שותל', מהחסרון הגדול של 'מת' - 'תם' שהוא תכלית השלמות, מ'נעג' - 'ענג', מ'שמה' שהוא לשון שממה - 'משה'. וכשהאדם מתנהג כראוי אף במצב קשה ועושה רצון הבורא, ומתקשר אל הנקודה השייכת ללבו בעת הזאת, ומתבונן מהו רצון השי"ת שינהג בו עכשיו, שיתפלל ויסבול ויקוה ויאמין וכדומה, עיי"ז מעורר הטוב וממתיק הצירוף לטובה, ומתבטל השבירה ונהיה התיקון.

בכל שבירה יש תיקון ובכל נפש גנוזה הארה טובה

הנה כי כן, על כולנו להתחזק ולדעת שקודם הבריאה כבר עברו הכל שבירה ותיקון, ובכל פרט שנשבר נשארה בו הארה, ועל ידי הארה זו יכולים לבוא לידי תיקון מושלם, ולכן אין בעולם מציאות של חורבן והרס מוחלט, הן ברוחניות והן בגשמיות, שבשבירה בכל פרט ופרט מונח הארה שמשם יכולים לבא לידי תיקון, ומשום כך אין יאוש במציאות.

החסיד יעבץ זי"ע מביא, וכן איתא בעוד ספה"ק, שבעת גזירת שמד, כשהיה ח"ו גזירה על ישראל, הראו גם אנשים רחוקים התלהבות עצומה מתוך אהבה גדולה להשי"ת ומסרו נפשם מתוך מסירות נפש, אף שלא האמינו שיש בקרבם כוחות אלו, שזהו המציאות, שכאשר הנקודה הקדושה מרגשת שמבקשים לכלותה לגמרי, עיי"ז היא מתעוררת במלא תוקפה, ואז היא מתגלית כראוי.

שמעתי מהרה"ג ר' עזריאל פטריסון, שדרש פעם דרשה באימה וביראה, וסיפר בהתפעלות עצומה עובדא ששמע מפי החפץ חיים זי"ע, שהיתה עיר אחת שנגזרה שם גזירת שמד, שגזרו שעל כל אחד לתלות על פתח ביתו צלם, ובאותה עיר התגורר רוקח שהיה רחוק עד מאוד מיהדות, ולא היה נראה שנשאר בו שמץ מיהדות, אך הוא מיאן לתלות צלם על ביתו בשום פנים ואופן, ואמרה המשרתת שהיא תתלה את הצלם, אך הוא לא הסכים לכך, ומסר נפשו על קדושת ה'. וסיפרו החפץ חיים

בהתפעלות עצומה, שבלב כל נפש מישראל יש הנקודה הטובה, ונראה שיש נקודות ששם לא שלט כל כך השבירה, ומשום כן בעת שמד אין שבירה, ומתעורר התיקון.

וראיתי בספר שבט יהודה (שם מנה הגזירות שהיו על ישראל והמשנה ברורה הביא שיש לקרוא בו בתשעה באב), שהיתה בעיר אחת גזירת שמד, ועל יד בירה גדולה הדליקו הצוררים אש גדולה, והעלו לשם את כל בני ישראל, ומי שלא רצה להשתמד זרקוהו אל תוך האש, ובאותה עיר היה יהודי מיודד לכומר, והיה בעל אגרופים וגבור גדול, ושלח הכומר ליהודי לבקש ממנו מצד ידידותם, שלא ימסור נפשו למיתה, ונקל להבין מדת צדקותו אם היה ידידו של הכומר, עם כל זה שלח היהודי לומר לכומר שלא יוכל לענות לו תיכף, וביקש לעלות על הבירה ואז יחליט, והלכו יחד על הבירה הגדולה, ושם העבירו יהודי אחר יהודי, ומי שלא הלך לשמד, הטילוהו לאש. ויעל הגבור לשם, ותפס את הכומר והלך עמו וקפץ עמו אל תוך האש על קדושת ה', ובזמן זה ביקש לנקום בכומר.

הרי שיש בכל אדם נקודה טובה, וכאשר תתעורר הנקודה בכוחו לדחות את כל הרע, וגם אם יהיה האדם מסובך ברוחניות או בגשמיות באופן שאין לו שום השגה איך יוכל להיושע, ידע שישועתו מהשי"ת קרובה לבוא, וברגע אחד יוכל להתהפך מצרה לישועה גדולה, באופן כזה שלא עלה מעולם על דעתו.

הכלל הוא, שהשי"ת לא עשה שבירה וחורבן שאין בו מקום שיצא משם תיקון מלא, ולפעמים שייך תיקונים שעיי"ז נהיה המצב יותר טוב מקודם השבירה, וזה שייך בכל ענין, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ומשום כן אומר רבינו שאין יאוש בעולם כלל, לפי שרבינו הביט בשורש הבריאה, וראה שאין שום יאוש בכלל ובפרט.

ומעין מבית ה' יצא - ותלמוד תורה כנגד כולם

ובתרי-עשר מתנבא הנביא יואל לעתיד (פרק ד, יח) "ומעין מבית ה' יצא", ובודאי שפנימיות הדבר מרמז שיפתח מעיין של 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שיזכו כולם לחכמת ה' והארת זיו השכינה.

ולקראת היום הקדוש חג השבועות שמדי שנה מתחדש קבלת התורה, והוא יום מסוגל לקבל הקבלה הטובה והנשגבה להתחזק בלימוד תורה ה', ולהרוות עצמו ממעיין מבית ה', שהיא הנקודה הטובה מכל הנקודות הטובות, ותלמוד תורה כנגד כולם, ועיי"ז זוכים להתקרבות ודבקות בהשי"ת.

יעזור השי"ת שייפתחו אצל כל אחד מעייני הישועה בכלל ובפרט, ברוחניות ובגשמיות, ויקבל את התורה כראוי וכיאות, עד שיזכה להיות מה'ממלכת כהנים' ותחזינה עינינו שיתקיים בנו 'יגל יעקב ישמח ישראל'.

לילה של כיסופים!

א"א לקבל את התורה רק ע"י מקוה

שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה! הנה מגיע הלילה הנורא והנשגב של חג השבועות, אשר בסיומו נטבול בעזה"י ב"מקוה של שבועות", מקוה של שער החמישים. אשר רק בכח מקוה זו אנו יכולים לקבל את התורה.

וכלשונו המבהיל של מהורנ"ת:

"אי אפשר לקבל את התורה כי אם על ידי טבילת מקוה! שזהו בחינת טבילת המקוה של שבועות שאז נמשך הטהרה ממקום גבה מאד, מבחינת שער החמישים".

בכח המקוה זוכים לרצון תקיף וחזק

ונה, כדי לזכות לרצון חזק ותקיף עד כדי מסירות נפש - אשר רק ע"י רצונות אלו יכולים לשבר המניעות ולזכות לקבלת התורה באמת - אנו טובלים במקוה!

כי הנה, המקוה יש לה כח מיוחד להמשיך על האדם רצונות וכיסופים חדשים וחזקים עד למאד. כי ע"י שהאדם נכנס לתוך מי המקוה - הנמשכים מהשוש העליון של רוחו של משיח - ושם בתוך המים הוא מתבטל לגמרי; אינו נושם, אינו מדבר, אינו שומע. ע"י זה הוא מומשך על עצמו רוח דקדושה של רצונות וכיסופים.

"כי זה ידוע שהאדם אינו יכול לחיות בתוך המים, ועל כן כשהאדם נכנס כלו לתוך המים, הרי הוא מוסר נפשו ומבטל עצמו לפי שעה, וזה בחינת תקיף החשק והרצון אל הקדושה, כי עקר כוונתו בטבילה; כדי שיזכה להמשיך עליו רוח דקדושה. ועל ידי תקיף הרצון הזה הוא נכבד בשרש הרוח העליון דקדושה שהוא בחינת רוח אלקים המרחף על פני המים, ועל ידי זה הוא זוכה להוציא ממש רוח קדוש דקדושה מכת אל הפעל" (שם).

וע"י הטבילה, הוא ממשך על עצמו הארה וקדושה מרוחו של משיח, וזוכה להרגיש כיסופים ורצונות חדשים לגמרי. וע"י תקיף הרצון, יש לו כח לקוות בכל פעם להשם יתברך, קיווי אחר קיווי, עד שיתגבר על כל המניעות והקשיים ויזכה לקבל את התורה באמת בשלימות.

"ועל כן 'מקוה' לשון תוחלת ותקוה, כי זה עקר התקוה, שעל ידי זה יש לנו כח לסבל היסורים של המונעגים, ולהתגבר ברצון דקדושה עד שנוצק לשבר כלם. בחינת לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים קנה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקנה אל ה', וכמו שפרש רש"י, שצריכין לקוות קווי אחר קווי, שזה זוכין על ידי טבילת מקוה, שנמשך אז על האדם הארה וקדושה מרוחו של משיח, שעל ידי זה זוכה אחר כך להתפטר ולעסק בתורה ברצון חזק וחשק חדש, וכמו שמרגישו על פי רב בחוש שנמשך על האדם רוח חיים וחשק דקדושה על ידי טבילת מקוה הקדושה. ועל ידי גלגל הרצון והחשק מתגברים לסבל הפל ולכלי נטות מן האמת, חס ושלום, רק להתחזק ולהתגבר בהתחלת והתקוה שה' יתברך לא יעזב את התפצצים בהאמת יושעים בודאי למען שמו יתברך ועל ידי זה משגרים כל המניעות" (שם).

לשהות תחת המים עד שלא יוכל לנשום

ונה, בספר המידות מצאנו דבר-פלא שכתב רבינו:

"על ידי ושיבה במקוה תחת המים, עד שלא יוכל להחזיק בעצמו הרוח והנשימה, נמתק הדיו" (ספר המידות, המתקת דיו, טו).

וסוד הדבר, הוא ע"פ מה שנתבאר עתה:

כי מאחר שסוד המקוה הוא, שהאדם מבטל את עצמו להשם יתברך בביטול גמור, וממשיך על עצמו רצונות וכיסופים חזקים אליו יתברך - לכן, כשהאדם מבטל את עצמו ביותר, ששווה תחת המים עד שאינו יכול להחזיק הנשימה, הרי הוא מגביר ביותר את הרצונות והכיסופים והביטול להשם יתברך, ובזה מתבטלים ביותר כל הדינים והמניעות והקשיים המונעים אותו מלהיות כרצון ה'!

וכלשונו מהורנ"ת:

"וזה שאמר אדוננו, מורנו ורבונו, זכרוננו לברכה, בספר הא"ב; שטוב לישב במקוה תחת המים, עד שלא יוכל להנשים, ועל ידי זה מתבטלין דינים. כי צריכין לבטל עצמו ברצון חזק, במסירת נפש, כדי שיזכה לקבל על ידי המקוה רוח קדוש דקדושה וכו"ל. ועל כן על ידי זה מבטלין דינים, שהם המניעות, כי עקר כל המניעות הם על ידי דינים. ועל כן מבטלין אותם על ידי טבילת מקוה, כפרט קששוהה כנ"ל, שזהו בחינת רצון חזק ובמסירת נפש, שעל ידי זה משגרין כל המניעות וזוכין להוציא מכת אל הפעל" (שם).

נמצא לסיכום:

באשמורת הבוקר של חג השבועות, אנו צריכים לטבול במקוה, כדי להמשיך עלינו ע"י הארה נפלאה של רצונות וכיסופים חזקים [הנמשכים מהשוש העליון, שער החמישים, ורוחו של משיח המרחפת על פני המים] ורק ע"י יהיה לנו כח לקבל התורה, כי רק ע"י תקיף הרצונות והכיסופים נוכל לבטל את כל המניעות והקשיים ולקבל ולקיים את התורה!

"תיקון ליל שבועות" - התחזקות וכיסופים

ונה, במשך כל הלילה הקדוש של חג השבועות - לפני שאנו טובלים במקוה לפני עלות השחר - אנו עוסקים לומר "תיקון ליל שבועות" שהוא ההתחלה והסוף של כל פרשיות התורה וספרי הנ"ך ומסכתות המשניות.

וגם זה הוא סוד הנ"ל, שאנו עוסקים להגביר את הכיסופים והרצונות - אשר רק על ידם יכולים לקבל את התורה, ולבטל את כל המניעות המעכבים אותנו מלקבלה.

כי בזה שאנו אומרים את התחלת וסוף כל התנ"ך והמשניות, אנו מכוונים לחזק ולהחיות את עצמנו בשמחה גדולה, להזכיר עצמנו את החסדים הנפלאים שעשה עמו הש"י שנתן לנו תורה נפלאה ונוראה כזו. ובכח ההתחזקות והשמחה הזאת, אנו מעוררים ומחדשים את הכיסופים בלבנו לזכות לקבל את התורה מחדש.

וכלשונו מהורנ"ת:

"כי זה ידוע וכבר מבאר לעיל מזה שעקר קבלת התורה בשבועות בכל שנה ושנה, אף על פי שכבר נתנה בסיני, העקר לקבל התגלות פנימיות התורה, והעקר שנוצקה עתה שימשך עלינו הארת פני התורה הקדושה באופן שנוצקה לקימה, שיזכה כל אחד להתעורר ולקום משנתו לפקח על עסקיו לחשב על תכליתו באופן שיזכה לצאת מרע לטוב ומדרגא לדרגא וכו'. ולזה צריכין לשבר מניעות רבות, ועקר הוא הרצון כנ"ל.

אבל לא היה כח להתגבר ברצון ותוחלת ותקוה אל הטוב האמתי, מאחר שכל אחד רואה עצמו רחוקו מהטוב וזה כמה שהוא נכסף אל הטוב ונעדין לא עלתה בידו, וממתת זה רבים מתרשלים אפלו מהרצון והחשק הטוב. אבל כשיזכר האדם את עצמו את כל החסד והטוב שכבר זכינו בזה העולם, כי כבר זכינו לקבל את התורה מבראשית עד לעיני כל ישראל, ואחר כך שיש סדרי משנה הקדושים וכל הספרים הקדושים המצדיקים שאחריהם, עד שגם בדורותינו זכינו להתגלות חדושי תורה נפלאים כאלה מהצדיקי אמת שהיה לפנינו ובימינו - על ידי זה יש לנו כח לחל ולקוות ולצפות לישועה ברצון חזק, שגם עד זקנה ושיבה אל יטשנו, עד שנוצקה על ידי הרצון החזק לשבר כל המניעות ולבוא לתכלית אמתית למה שצריך האיש הישראלי לבוא בזה העולם המעשה.

ועל כן אומרים בליל שבועות ההתחלה והסוף מכל ספר מעקרי התורה שהם תנ"ך ונשיה סדרי משניות שבהם כלול כל החסד התורה כלה כידוע, כדי להזכיר לפני ה' יתברך את כל החסד והטובה שכבר עשה עמו, שכבר זכינו שיצא מכת אל הפעל תורה קדושה ומתוקה כזאת, ועל ידי זה אנו מקוים ומצפים גם עתה ברצון חזק וכסופים עצומים שנוצקה ביום המחרת, ביום השבועות הקדוש זמן מתן תורתנו, לקבל מחדש את כל התורה הקדושה באופן שנוצקה לקימה מעתה ולעלות מדרגא לדרגא" (שם, כד).

סוף דבר הכל נשמע:

עבודת ליל חג השבועות, מתחילתו עד סופו, הוא לחדש ולחזק את הרצונות והכיסופים. ולכן אנו אומרים את "תיקון ליל שבועות" - שבזה אנו מחזקים ומחיים את עצמנו בחסדי ה' ומעוררים ע"י את הכיסופים מחדש - ולאחר מכן אנו טובלים במקוה - שבזה אנו ממשכים עלינו רוח חיים חדשה של רצונות וכיסופים. וע"י כל זה אנו זוכים לקבל את התורה מחדש!

הקורונה אינו עומד לשימוש כלל, ואם כן יש לומר שנתייחדה הבימה רק לשימוש בדברי קדושה (ע"י מערכת הקנינים להג"ר ש"ס יב).

אכן יש להביא ראיה ממה שמבואר בסימן קנ"א (ס"א) ש"אם בשעת בנין בית הכנסת התנו עליו להשתמש בו מותר להשתמש בו בחורבנו", הרי ששייך להתנות שלא יהא בו קדושה בחורבנו. ומבואר שם דבתי כנסיות של בבל סתמן כאילו על תנאי עשויין, ואם כן כל שכן דבימה זו שלא נעשה רק לזמן חשוב שנעשה על תנאי להשתמש בו בחורבנו.

בנוסף לזה יש לצרף מה שכתב הרמ"א (ס"י קנ"ד ס"ח) דנהגו ליהנות בכמה הנאות מדברי קדושה שבבית הכנסת, דכיון שנהגו כן לבית דין מתנה עליהם מעיקרא כדי שלא יבאו בני אדם לידי תקלה, ואף על גב דלא התנו כאילו התנו דמי. ועפ"י ז' נוהגים להשתמש בבית הקריאה שבבית הכנסת ומניחים עליה ספרים ונשענים עליה, אף דמעיקר הדין כתב המשנה ברורה (ס"י קמ"א סק"ד) שאין להישען על המפה שעל השולחן שתשימי קדושה הוא.

ומכל מקום אף שאין לזה דין תשימי קדושה ומותר לעשות בה תשימי חול, נראה דאסור לעשות בה דברים מבוזים, דגם בתי כנסיות שבבבל לאחר חורבן אסור לעשות בהם תשימי מגונה (וכ"ה בשע"ת ס"י קנ"ד סק"ב), וכדין תשימי מצוה לאחר שנעשו מצוות דאסור לעשות בהם דברים מבוזים, ואסור לפסוע עליה (וע"י תרס"ד ס"ח). ולפי מה שכתב הרמ"א (ס"י כא ס"א) בכל תשימי מצוה שאין לו דין תשימי קדושה, והתחמיר ומדקדק במצוות לגנוז תבוא עליו ברכה, נראה דהוא הדין בזה.

כמו כן נראה שהפריחם והאילנות שמעמידים בחג השבועות על הארון קודש הבימה, אף שלא נעשה רק לזמן, יש להם דין תשימי מצוה, שנעשה לייפות בית השם, ואסור לזרקם במקום מגונה.

'בימה לקריאת התורה' שנבנתה עבור תקופת הקורונה

לפני כחודשיים כשהתחיל תקופת הקורונה והתקיימו מנייני תפילות ברחוב, באחת השכונות בעיה"ק בית שמש ת"ו בנה אחד משהכנים בימה ממשטחי עץ ופולי-פח, ופרס עליה מפה נאה ומיוחדת לפי מדת הבימה, וכך שימשה במשך כל התקופה כבימה לקריאה בספר תורה. כעת שכולם חזרו ב"ה להתפלל בבית כנסת, יש לדון האם מותר להשתמש בבימה ובמפה שעליה תשימי חול, ומותר לסתרה ולזרקה באשפה, או שצריך גניזה כדין תשימי קדושה?

בט"ז (ס"י קנ"ד ס"ק ז) כתב: "ארון קודש שעושים אותו לזמן, כגון בהרבה מקומות בעו"ה שנחרבו הבתי כנסיות ע"י הריקים ימ"ש, ובחזרתו עשו ארון קטן לספר תורה לאיזה זמן עד כי ירחיב ה' גבול ישראל לעשות ארון הקודש כראוי, נראה דלאחר שנעשה ארון שני לקביעות נבטלה הקדושה של הראשון, דומה לבית הכנסת ששכרוהו לזמן". ע"כ.

גם הביאור הלכה (שם ס"ב ד"ה השוכרים) בדין בית הכנסת ששכרוהו לזמן, כתב: "במקום שלא היה רשות להזמין מקום קבוע לתפילה מפני המלכות, והיו מטמינים את עצמם בתחתיים להתפלל, בכהאי גונא בודאי אינו חשוב אלא עראי כי היום או מחר יתוודע ויתבטל באמצע הזמן". ע"כ. ולפי"ז גם בנידון דידן שציפינו כל הזמן לחזור ולהתפלל בבית הכנסת, דין הבימה כארון שעשו לזמן שאין בו דין תשימי קדושה.

אבל יש לחלק, דשם מדובר על ארון ובית המיועד לשימוש לאורך זמן, ומתחילה כשהשתמשו בו לדברי קדושה לא היה ככוונתם לייחד הארון ובית לשימוש קדושה זו, שברצונם היה לשמש עם הארון והבית גם אחר כך לדברי חול. משא"כ בזה שלא נבנה מתחילה רק לשימוש זה, ולאחר תקופת

אוסרים על קומת הכניסה: לדעת השולחן ערוך והמשנה ברורה (ס"י שעה ס"א) צריכים גם העליונים להשתתף בעירוב שבקומת כניסה, ואם לא השתתפו אסור להוציא חפצים גם מן הבתים שבקומת כניסה לפרוודור. וכן אם יש גוי או מחלל שבת בקומות העליונים הרי הוא פוסל את העירוב שבקומת כניסה. ודעת החזון איש (ס"י צו סק"יח) שאין הקומות העליונים אוסרים על הקומת כניסה, אף שיש להם דריסת רגל שם, שעיקר השימוש בקומת כניסה הוא לאלו שגרים שם.

חדר מדרגות שאינה מבודדת

אלו הבניינים שחדר המדרגות שלהם אינו

טלטול בבנין רב-קומות

הקומות האחרות, או שהוא פוסל העירוב של כל הבנין. גם נפקא מינה בכלים שהיו בבין השמשות בבית ונמצאים כעת בחצר, האם מותר לטלטלם מקומה לקומה (לדעת הרמב"ם בב"ה"ל סי' שעב ס"א ד"ה שמא, וכ"פ החו"א סי' קד סק"ב). וזה מצוי בעגלת תינוק שהיה בכניסת השבת בבית, והוציאוהו בשבת לחדר מדרגות).

"א דחדר מדרגות אין צריך עירוב
יש מאחרוני זמננו שחידשו דחדר מדרגות אין דינו כ'חצר' רק כ'בית שער', לפי שחדר-מדרגות שלנו אינו מקום העשוי לטול לאכילה ולשימוש, רק להילוך לבד. וידוע ד'בית שער' אינו נקרא בית דירה ואינה צריכה להשתתף בעירוב שאינה אוסרת על בני החצר, ומבואר במשנה ברורה (שעה"צ סי' שע סק"ו) דלדעת התוספות (עירובין פה. ד"ה שני) מותר גם לטלטל מבית דירה לבית שער, ומבית שער לבית דירה ללא עירוב, ובביאור הלכה (ס"י שעו ס"ג ד"ה וביניהם) כתב שכן דעת רוב הפוסקים. ואם כן נמצא דמותר לטלטל מן הבתים לחדר המדרגות, ומחזר המדרגות לבית (ע"י אור לציון ח"א ס"י לא).

דחיית שיטה הנ"ל
אבל אין זה נכון, דהחידוש של בית שער הוא, שאם יש בית שער בתוך חצר מעורבת אינה צריכה להשתתף בעירוב עם בני החצר, לפי שהיא בטילה כלפי דיירי החצר שעירבו לעצמם, ואינה עולה בשם להתחייב לעצמה. אבל בנין שיש בה בתי דירור האסורים זה על זה מחמת עצמם, ודאי נחשב הבית שער כחצר, שהיא רשות משותפת מכל הבתים ואסור לטלטל מבית דירה לבית שער כזה (ולא גרע מכותל שבין ב' חצרות בסי' שעב ס"ו). ומש"כ בשעה"צ הנ"ל היינו שהבית היצויני נטפל כלפי הפנימי היחיד, אבל כאן נטפל לב' בתים אסורים, וכ"מ בתוס' ר"פ עירובין עב. ד"ה ומוזין עי"ש ורשב"א צב. ד"ה שתי ותוס' ר"ד עד. ד"ה אחד גנות. וכ"פ החו"א סי' צד סק"ב ואול"צ ח"ב סי' יג שש"כ פ"ז ס"א).

בנין עם חדר מדרגות מבודד
אלו הבניינים שחדר המדרגות שלהם מבודד, והכניסה לדירות היא בשטח נפרד בהפסק מחיצה, ודיירי הבנין אינם עוברים בשטח שלפני הדירות, הרי כל קומה וקומה נחשבת כחצר נפרדת המתחברת בפתח, ואפשר לערב בכל קומה בנפרד ואפשר לערב כל הבנין ביחד. ובאופן שלא עירבו כל הבתים ביחד, אסור להעלות כלים ששבתו בבית מקומה לקומה, שהרי זה כמטלטל בתי חצר זו לחצר אחרת.

ולפעמים מצוי בבניינים כאלו שבקומת הכניסה יש דריסת רגל לכל הדיירים גם בשטח שלפני הבתים, שדרך הפרוודור שלהם נכנסים ויוצאים לבנין, ואף אם היא מבודדת מחדר המדרגות כל דיירי הבנין עוברים ושבים שם - באופן כזה נחלקו הפוסקים אם הדיירים בקומות העליונות

עירוב בחצר אחת
חצר שיש בה כמה דירורים חייבים כולם להשתתף בעירוב כדי להתיר הטלטול מבתים לחצר ומחצר לבתים, ואם רק מקצת בני החצר עשו עירוב, ואפילו אם רק דייר אחד לא השתתף, הרי הוא אוסר על כולם, וגם אלו שהשתתפו בעירוב אסורים להוציא לחצר כלים ששבתו בביתם לחצר, ואסורים להכניס לבית כלים ששבתו בחצר, אך כלים ששבתו בחצר מותר לטלטל בכל החצר (ש"ע סי' שט"א ועוד).

ב' חצרות ללא פתח וחלון
שתי חצרות הפתוחות לבתים ואין מעבר או פתח וחלון [כשיעור ד' על ד' טפחים מרובע] מחצר אחד למשנהו, אינם יכולים להשתתף ביחד בעירוב. וצריכה כל אחת לערב לעצמה, והעירוב מתיר לטלטל בכל חצר מבתי החצר לחצר שלה, אבל אסור להעביר מחצר אחד למשנהו אפילו דרך חור או אופן אחר (ס"י שעב ס"ד ומשנ"ב סק"ט).

ב' חצרות עם מעבר
שתי חצרות נפרדות הפתוחות לבתים ויש מעבר מאחד למשנהו, על ידי פתח או חלון [לא מסורג, בשיעור ד' על ד' טפחים מרובע, והיא תוך י' טפחים מגובה הקרקע] או סולם וגשר, משתנה הדין: א. אם עירבו רק מחצר אחת, באותה חצר מותרים לטלטל מן הבתים לחצר, ולא בשניה. ב. אם עירבו שניהם כל אחד לעצמה, מותרים לטלטל בכל אחד מהם מן הבתים לחצר שלהם אך לא מבתים שבחצר זה לחצר השניה. ג. אם עירבו כולם ביחד מותר לטלטל גם מבתי חצר זו לבתי החצר השניה (ס"י שעב ס"ד ח"ז). [העירוב על שתי החצרות אפשר לעשות על ידי זיכוי, שיזכה פת העירוב לכל דיירי החצרות. כמו כן אפשר לזכות לכל חצר בנפרד ולהניח אחר כך פת העירוב בבית אחד באחד מבתי החצרות (שם ס"א)].

ב' חצרות עם פירצה
שתי חצרות נפרדות הפתוחות לבתים, וקיים פירצה המבטלת המחיצה שבין שתי החצרות [פירצה במחיצה ברוחב י' אמות, נפרצה במילואה], דינה כחצר אחת ואם לא עירבו ביחד אסורים להוציא מן הבתים לחצר אפילו לחצר השייך להם (שם ס"ז).

מה הדין בבנין רב-קומות
יש להסתפק מה הדין בבנין רב קומות עם חדרי מדרגות, האם כל הקומות של הבנין נידון כחצר אחת גדולה המשותפת לכל הדיירים, או שכל קומה וקומה נחשבת כחצר לעצמה לדיירים באותה קומה? ונפקא מינה, כשיש גוי או מחלל שבת בבנין הפוסל את העירוב, אם אפשר לערב

בְּכָל יוֹם יֵהיוּ בְּעֵינֶיךָ פְּחָדִים

לפי כוחו, עליו נאמר המכבד את התורה גופו מכובד" (ג.שם). ובאמת כמה גדולה וחשובה היא תורתנו הקדושה לאין ערוך, כל מאמר בתורה שהאדם רוכש הוא יקר מאד מאד, ואין לתאר ערכו של כל פסוק וכל מאמר חז"ל שהאדם זוכה להוציא מפיו, והיא זכות גדולה עבורו ורוכש נצחי, ויש לו על מה לשמוח ולהביע רגשי אושר והתחדשות ורעננות בעת אשר הוא עומד לקיים אחת ממצות ה' או ללמוד את התורה הקדושה.

אצל **עגלון מלך מואב** מובא, שאהוד בא אליו ואמר לו "יֵאמֶר אֱהוֹד דָּבָר-אֶלְקִים לִי אֶלֶיךָ - וְיָקַם מֵעַל הַכֶּסֶף" (שופטים ג. כ), הוא הבין שכאשר אומרים דבר ה' צריך לקום ולכבדו. ואמר חז"ל (מדרש רות ג. ט): "**אמר לו הקב"ה [לעגלון] אתה עומד מכסאך לכבודי, חייך, הריני מעמיד ממך בן יושב על כסא ה'**" כי רות המואביה, אם מלכות בית דוד, היתה בת עגלון.

ומהיכן אכן זכה אותו עגלון להרגש נאצל כזה לכבד את ה' אלקי ישראל? מובא, שבעת שקם לכבוד ה' היתה נשמת רות שהיתה טמונה באביה עגלון, שכאשר שמעה דבר ה', קמה לכבודו כי נשמה גדולה שכנה ברות, והיא אשר השפיעה על אביה עגלון מלך מואב להרגיש כבוד ה' ולקום מפניו.

כי כששומעים דבר ה' צריכים לעמוד, מפני כבוד ה', כי איך אפשר לשבת שאנן כשאומרים דבר ה'. ובאמת כן היה המנהג בדורות רבים לעמוד בעת קריאת התורה.

ובליקוטי הלכות (קריאת התורה ו. כח) ביטא מוהר"נ דבר נשגב זה בהתרגשות וכתב: "**כי בשעה שעומדים לשמוע קריאת התורה צריכים לעמוד באימה ויראה ברתת זועק, ולהטות אוזנו היתב לכל דיבור ודיבור של התורה הקדושה כאלו הוא עומד תחת הר סיני** (מבואר בספרי קדש ומבואר לעיל מזה), ולכוין להמשיך על עצמו קדושת קבלת התורה שניתנה בסיני".

ובדבריו מבואר שזה גופא הוא עיקר הטעם שעומדים ברתת בשעת קריאת התורה, כדי שנעורר את הרגשות ונרענן את החושים להיזכר במעמד הר סיני, ולקבל עלינו את התורה מחדש, וכך כתב שם מוהר"נ באות י"ד: "**כי צריך בשעת קריאת התורה לעמוד באימה ויראה וכו' כאלו היום ניתנה בסיני וכנ"ל, ועיקר הדבר כפי שנתעורר בכל יום ובכל עת ועת שיהיו דברי תורה חדשים אצלנו בכל יום כאלו היום ניתנו**".

וזכרנו שקני ופארי אנ"ש בדור הקודם, כמו הרה"צ רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל והרה"צ רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל קיימו זאת הלכה למעשה, והיו עומדים על רגליהם ליד הבימה והאינו לקול הקורא ברוב התלהבות, והיה ניכר עליהם בשעת הקריאה התחדשות נפלאה כאילו היום מקבלים התורה מסיני.

וזהו יסוד חשוב: למנוע בכל עוז את הרגשת ההתיישנות בלימוד התורה, כי התורה היא נצחית, יקרה וחביבה ואינה מתיישנת, כמאמרם ז"ל: "ובכל יום תהא התורה חביבה עליכם" (תנחומא תבא, ט). "ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו קבלתם היום מהר סיני" (פס"ז ואתחנן ו. ה), כי באמת הם חדשים, כי בתורה הק' נתגלים חידושים נפלאים תמיד, בכל עת ורגע. וצריך ללמוד ברעננות ובהתחדשות, וכן לקבל את מלכות התורה בהתחדשות וברעננות.

לכן נתן לנו הקב"ה בכל שנה ושנה חג השבועות חדש, כדי לקבל את התורה מחדש, ולהמשיך להתחדשות בתורה לכל השנה, ללמוד בהתחדשות ולהמליך עלינו את הקב"ה תמיד ע"י דיבורי התורה הקדושים, כפי שהבאנו לעיל, שהתורה היא כולה שמותיו של הקב"ה, ולאקוּתו ית' גנוזה בתורתו הקדושה.

לשבת, וכן מיעט מאד בשינה וכל כך התייגע ועמל בעבודות קשות השוברות את הגוף - אך שום דבר לא מיעט את התחדשותו ורעננותו, וכשהיה מדבר עם רבינו בתורה או בעבודת ה' היה נראה למוהר"נ כאילו עכשיו ממש למד זאת, הדברים היו מאירים ושמחים ומונחים לנגד עיניו בחיות כזאת שאי אפשר לתאר אותה, והוא מחמת מידת ההתחדשות שהפליג רבינו מאד מאד במעלתה, ועשה את כל עבודותיו ועניניו בהתחדשות מופלאה, עד שהעיד על עצמו ואמר: "לא מבעיא דיבור שאינו יוצא מפי בלי התחדשות, אלא אפילו הבל אינו יוצא מפי בלי התחדשות!" (חיי מוהר"ן שפד)

וזהו אחד מהיסודות העיקריים בעבודת ה' - להתאמץ בהתגברות יתירה להרגיש התחדשות ורעננות בכל עניני קדושה מחד גיסא, ולאידך גיסא להיזהר מאד שהבעל דבר לא יפיל עלינו עייפות, רגילות והתיישנות בעבודת ה'. כי באמת לאמיתו התורה היא מלאה חיות, מלאה התחדשות בכל עת ורגע, ובודאי יכולים לזכות להרגיש זאת במעט השתדלות והתאמצות.

שמעתי שהחתם סופר ז"ע היה עובד את השי"ת תמיד בהתחדשות וברעננות, וסיפורו עליו שכאשר היה עובר על הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום בפרשת הנשיאים, שקרבנותיהם חוזרים על עצמם בדיוק נמוך י"ב פעמים, אעפ"כ היה אומר את כל אחד ואחד בהתחדשות ובהתפעלות שנים עשר פעמים, אצל כל נשיא ונשיא מחדש כאילו הוא היה היחיד בהקרבת קרבנות אלא למזבח ולמשכן ה'.

[וראה מה שכתב בזה השל"ה הקדוש במסכת שבועות: "עוד מוסר אחר צריך אני להודיע לאותן שאומרים במרוצה דברי התורה מכח ששגור בפייהם, כגון י"ב פרשיות של י"ב נשיאים, מאחר שהדברים כפולים ומכופלים קורין אחר כך במהירות. עבירה גדולה היא בידם, כי כל אות ואות תלויין בו רבבי רבבות עולמות רוחניות ולא לחנם נכפלו הדברים. ואשרי המדבק עצמו בהבל פיו וראיית עיניו באותיות התורה" (השל"ה הקדוש, שמעתי, פרק תורה אור, טו).]

גם סיבת החורבן הנורא של בית המקדש הייתה מפני שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם, וניגשו אליה כדבר של מה בכך, ברגילות וכמצות אנשים מלומדה. כי כן פירשו את מאמר חז"ל על "שלא ברכו בתורה תחילה", היינו שלא ראו בה חשיבות מיוחדת שיש לברך עליה (עיין ר"ן נדרים פ"ד. בשם רבי יונה החסיד).

ובגמרא (סוטה מט.) אמרו: "משמת רבן גמליאל בטלה כבוד התורה", ובגמרא (מגילה כא.) מובא דמימות משה ועד רבן גמליאל לא היו למדים אלא מעומד, והיינו דנתן משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה.

וכל זה מורה על חשיבות התורה, שכאשר לומדים ושומעים דבר ה' צריך לעמוד, ובכך להביע את הרגשת החשיבות. ומחמת שדור החורבן לא החשיבוהו כדבעי, לכן נחרב הבית בעו"ה.

[וראה מה שכתב בזה השל"ה הקדוש במסכת שבועות: "נתן בסוף סוטה 'משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה'. כי עד רבן גמליאל היו לומדים הכל בעמידה, אחר כך בלא תשות לעולם והתחילו ללמוד מיושב. מכל מקום נראה שאיסור הוא ללמוד בסמיכה מוטה על צדו, רק ישב באימה ובראה, אם לא כשמהרהר בתורה במיטה בלילה כשרוצה לישן. ומי שמטריח את עצמו ללמוד תורה במעומד כל מה דאפשר לו

לפני כשישים שנים נסעתי עם בחורים צעירים למקומות הקדושים בצפת. הלכנו לטבול במקוה האר"י הק', תוך כדי כך הביאו אנשי החברא-קדישא הספרדית 'נפטר' אחד לטהרו ולהטבילו במקוה האר"י, כנהוג שם.

הבחורים הצעירים התעוררו מאד כשראו את תכלית העוה"ז לנגד עיניהם בפועל ממש. הדבר השפיע מאד על נפשם הצעירה. לאחר מכן כשעלו לבית הכנסת האר"י להתפלל, התפללו בהתעוררות מיוחדת ובקבלות טובות, כי מה יותר מעורר את האדם בפרט נפשות צעירות כאשר רואים בעיניהם מה שנעשה מהאדם, שיסודו מעפר וסופו לעפר. ואכן גרם להתעוררות רבה.

בין הנוכחים היה יהודי זקן משרידי זקני צפת החסידים וירא ה', שהבחין בכל הנהגה, נענה ואמר, שהרבי שלו היה אומר: "אילו היה בכוחו היה תולה נפטר בבית הכנסת למען ישמעו וייראו ויתעוררו בהם ההורי תשובה, ומדוע אינו עושה זאת? כי אם יהיה הנפטר תלוי כמה ימים יעשו ממנו 'הוידע' (= נדונה) ויתגנדו עליו, ויהיה כמשחק שעשועים..."

ההתיישנות והרגילות השוררים בין המון העם בני העולם הזה, נגרמים כתוצאה מנגע השכחה, ואילו הצדיקים אמיתיים שלא נתנו מנוח לנפשם, ולא נתנו להשכיח מעצמם את חובתם בעולם ואת חובתם לבוראם - היו תמיד דשנים ורעננים, כל תפילה הייתה אצלם רעננה וחדשה, כל ברכה הייתה אצלם רעננה, והם עצמם חיו בהתחדשות וברעננות [= מיט א פרישקייט].

כי הבעל דבר הרגיל בתכיוו משפיע על האדם התיישנות וחוסר-ענין גם בדברים נעלים ויקירי ערך כהתורה הקדושה, כמובא בהקדמת המסילת ישרים, שדבר ידוע ומפורסם, מאבד מחשיבותו. אך עלינו לדעת שבדבר רוחני שהוא נצחי אין שייך בו התיישנות, וזה עבודתנו נגד הבעל דבר לא להכניס בנו התיישנות בלימוד התורה שלא נכיר בערכה הגדול והחשוב.

הצדיקים האמיתיים למדו והתפללו בחיות וברעננות, וכן קיימו את המצוות כל פעם בחיות חדשה ורעננות בלתי רגילה, כמאמר חז"ל "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו קיבלתם היום מהר סיני, כאילו בו ביום נצטוית עליהם" (פס"ז ואתחנן ו. ה. הובא ברש"י דברים כו. טו). ורבינו כתב (ליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה ד) ש"הבעל דבר יונק מזקני הדור שאינם מוסיפים קדושה ודעת", כלומר, עבודת ה' צריכה להיות תמיד חדשה ורעננה, שלא תחול בזה שום זקנה והתיישנות. בכל יום יש בה התחדשות המשפיעה חידושין דאורייתא, וכל מצוה ומצוה אפשר לקיים בהתחדשות נפלאה, וכל פעם בחיות אחרת לגמרי, וכמובא בהאר"י הק' שכל תפילה היא חידוש כזה שמעולם לא הייתה תפילה כזו, כי כל תפילה חדשה עושה תיקונים וצירופים חדשים שמעולם לא היו. ממילא כל תורה וכל תפילה וכל מצוה חייבים להיות בהתחדשות, כאילו לא היו מעולם והיום ניתנו, והיום מקיימים אותם כמו בפעם ראשונה בחייהם.

יש שיחה מרבינו הקדוש שדיבר בגנות הרגשת הזקנה וההתיישנות, וכה אמר (שיחות הר"ן נא): "**אין טוב להיות זקן** (כלומר ישן ללא התחדשות) **הן חסיד זקן והן צדיק זקן - זקן אין טוב, כי צריך רק להתחדש בכל יום, להתחיל בכל עת מחדש**". מוהר"נ העיד על רבינו הק' שתמיד היה בהתחדשות וברעננות - הגם שהיה מרבה בצומות ובתעניות משבת

מהיכל אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש

יומא דהילולא - הג השבועות

אחריו להיות מוהל אצלו וכהנה וכהנה אשר קצרה היריעה מהכיל, אשר הסתכל ממש מסוף עולם ועד סופו, והכל היה על ידי אותו אור שנגזר בתורה.

בעל שם טוב בראשית אות כז-18

הרב ישראל בן אליעזר גימטריא פסוק שמע ישראל
באלו התבות הרב ישראל בן אליעזר מרומז פסוק ראשון דקריאת שמע הנקרא יחודא, ועולה בגימטריא אלף קי"ח.

הקדמה לספר בעל שם טוב קונטרס מאירת עיניים הערה א עמוד יג-3

כשהבעש"ט בעולם הוא עומד במדריגות הרוממות
שמעתי מן הרב המנוח מו"ה יעקב יוסף הכהן ששמע מן אדוני אבי זקני [הבעל שם טוב] זללה"ה שאמר: לפעמים יש שהעולם עומד במעלות הרוממות, ולפעמים העולם עומד במדריגות תחתונות. ועתה שאני בעולם, העולם עומד במדריגות הרוממות! עד כאן לשון הטהור של אא"ז זללה"ה.

בעל שם טוב בראשית אות ט-6

בספר אגרא דפרקא (אות שכא) בשם הרה"ק מו"ה צבי הירש מזידיטשוב כי **'בינה דעת' בגימטריא 'ישראל'**, וזהו שכתוב (תהלים עג. א) **"אך טוב לישראל"**, כי אך הוא בגמטריא אהי"ה הוא שם הבינה, טוב הוא בגימטריא אהו"ה שהוא שם הדעת, ומשניהם נבנה תיבת 'ישראל'.

הקדמה לספר בעל שם טוב עמוד י-2

הבעש"ט הסתכל מסוף העולם ועד סופו

וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וגו', (בראשית א. ד). ואיתא במדרש (רבי פ"ג ופ"א) כי טוב לגנוז וגנוז לצדיקים וכו', ושמעתי מאא"ז נ"ע זללה"ה היכן גנוז האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנוז בתורה, ולכן משתמשים צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו. כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות, מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קוטיב"ר ז"ל שנסע לארץ הקדושה איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחוץ לארץ, והשיבו לו דודי זקני באגרת שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחוץ לארץ, ושלח

הבעל שם טוב היה נכלל מכל שישים ריבוא נשמות ישראל

כידוע שנשמת רבינו האלקי הבעש"ט זי"ע היה כלול כל נשמות ישראל, כידוע המעשה שרבינו הקדוש והנורא מרן אלימלך מליזענסק זי"ע ועכ"י היה לו צער גדול מדוע לא הכיר את הבעש"ט, והיה לו על זה השתוקקות נפלאה לראותו. ופעם אחת דפקו בחלונו בחצות הלילה, שכעת יוכל לראות את הבעל שם טוב הקדוש. וכנגד ביתו היה הר נמוך וראה עליו אש גדולה מתלקחת, ובתוך האש כדמות אדם, ואמרו לו שזה הוא הבעל שם טוב הקדוש, ואחר כך נתפוצץ האש על שישים ריבוא ניצוצין, ובכל ניצוץ היה דמותו של הבעש"ט הקדוש, זה לרמז שהבעל שם טוב היה נכלל מכל שישים ריבוא נשמות ישראל.

הסכמת האדמו"ר הגה"ק בעל החקל יצחק מספינקא הי"ד לספר בעל שם טוב על התורה ו-1

'בינה דעת' בגימטריא 'ישראל'
רבינו הבעש"ט ז"ל שמו נאה לו והוא נאה לשמו, דאיתא

לאסוקי שמעתתא

המשך מעמוד י"א

טלטול בבנין רב-קומות

ערוך והמשנה ברורה (הג"ל) כל הקומות שלמטה ממנה נאסרים, מכיון שהדיירים שלא עירבו עוברים דרכה [דדריסת רגל האסורה אוסרת שלא במקומה]. ולדעת החזון איש (הג"ל) אינם אוסרים על התחתונים [דדריסת רגל אינה אוסרת שלא במקומה].

פרוזדור הבתים הפרוץ לחדר מדרגות

מה שנתבאר ששטח שלפני הבתים יכול להיחשב כחצר לעצמו, הוא רק בתנאי שיש קיר או מעקה [הכשרה למחיצה] מד' הרוחות עד המדרגות, ובאופן כזה מותר לטלטל על ידי העירוב בכל השטח שלפני הבתים עד המחיצה. אבל אם אין בשטח שלפני הבתים ד' מחיצות והוא פרוץ לגמרי באחד מהרוחות לשטח המדרגות, נחשב שטח זה כפרוץ לשטח המדרגות, וכיון שאסור לטלטל במדרגות עד שכל דיירי הבנין משתתפים בהעירוב, כי כולם שוים שם בתשמישם, ממילא גם אסור לטלטל גם בשטח שלפני הבתים, שהרי הוא פרוץ למקום האסור.

וידוע שכבר נחלקו הפוסקים אם מדרגות רגילות יכולות להיחשב כמחיצה, כי בדרך כלל ב-5-4 מדרגות ההולכות ברצף קיים שיעור של תל המתלקט, גובה

י' טפחים באורך ד' אמות (רוח המדרגות וחובם בדרך כלל 25-31 ס"מ וגובהם בדרך כלל 17-20 ס"מ), ותל המתלקט בשיעור כזה נחשבת כמחיצה. ואם נכון הדבר, היה אפשר לערב כל קומה לעצמה גם ללא מחיצות, כי המדרגות היו נחשבות כמחיצות.

אבל לפי מה שכתב הרמ"א בסימן שנ"ח (ט"ז) שהמניח עפר אצל כותל משני הצדדים, ועושה כעין מדרגות, וכל מדרגה רחבה ד' טפחים, מתבטל שם המחיצה מהכותל. וכן מבואר בסימן שס"ג (ס"ק קיח ושעה"צ ס"ק צג) שאם בנו גשר לדריסת רבים על תל המתלקט מתבטל ממנו שם המחיצה. לפי"ז במדרגות שלנו הבנויות לכתחילה לדריסת בני אדם אינן יכולות לשמש כמחיצה, ואינו דומה לתל המתלקט שמונע דריסת רבים (וע"י תוס' עירובין כב: ד"ה ואיזהו).

חדר מדרגות עם חלל במרכז

חדרי מדרגות שיש במרכזם חלל מקומת הקרקע עד הגג, ואין בגובה המעקה י' טפחים, או שיש מרחק בין המעקה לרצפה יותר מג' טפחים, צ"ע אם נחשב ששטחי הקומות פרוצות לקומת כניסה שלמטה שהיא רשות לכל הדיירים, ואינם יכולים לערב לעצמם (עי' סי' שנג ס"ב דאוסרין ובסי' שעה ס"ד מבואר דאין אוסרין, ועי' נתיבות שבת פכ"ט הע קמ ד"ל דדוקא בזיזים היציאים להר"ר אוסרים).

המשך מעמוד א'

הכה המכריע

ותוחלת ותקוה אל הטוב האמיתי, מאחר שכל אחד רואה עוצם ריחוקו מהטוב וזה כמה שהוא נכסף ועדיין לא עלתה בידו, ומחמת זה רבים מתרשלים אפילו מהרצון והתשוק הטוב. אבל כשיזכור האדם את עצמו את כל החסד והטוב שכבר זכינו בזה העולם, כי כבר זכינו לקבל את התורה, ואחר כך ששה סדרי משנה הקדושים וכל הספרים הקדושים, עי"ז יש לנו כח לייחל ולקוות ברצון חזק שגם עד זקנה ושיבה אל יטשנו, עד שנזכה על ידי הרצון החזק לשבר כל המניעות ולבוא לתכלית אמתי למה שצריך לבוא בזה העולם המעשה.

"ועל כן אומרים בליל שבועות ההתחלה והסוף מכל ספר, כדי להזכיר לפני ה' יתברך את כל החסד והטובה שכבר עשה עמנו, שכבר זכינו שיצא מכח אל הפועל תורה קדושה ומתוקה כזאת, ועל ידי זה אנו מקווים ומצפים גם עתה ברצון חזק וכיסופים עצומים שנזכה ביום המחרת, ביום השבועות הקדוש זמן מתן תורתנו, לקבל מחדש את כל התורה הקדושה באופן שנזכה לקיימה מעתה" (ליקוטי הלכות, הכשר כלים ד, כז).

בלימוד כל הלילה באופן שכזה, ובשאר תפילות היום, כמו גם בשיר של חשק' של 'אקדמות' ובקריאת 'מגילת רות' בה מתגלה תוקף חשקה ורצונה ומסירות נפש של אדם המלכות דקדושה להיכלל בקדושת ישראל - נתעורר גם אנו בכל לב ונפש להלהיט את הרצונות והכיסופים בלי גבול ובלי שכל אנושי, אלא בהשתפכות נאמנה לאבינו אוהבנו מרחמנו, והיא שתפתח גם לנו את עולם החירות ממלאך המוות וקבלת 'תורת חיים' ואהבת חסד, לחיותנו חיים נצחיים מעתה.

מדרגא לדרגא גבוה יותר, והן אנשים קטנים במעלה מאד, ואפילו המונחים בשאל תחתיות המולוכלכים במעשים רעים מאד, אף על פי כן על ידי 'רצון', הכל יכולים לעלות מתכלית דיוטא התחתונה עד רום המעלות!" (שם, אות ה').

לאחר שבעה שבועות של כיסופים מגיע רגע השלימות של הרצונות, 'רצוננו לראות את מלכנו'. איננו מחשבים חשבונות של פחיתות ערכנו, לא אכפת לנו שאיננו ראויים כלל לכך, אחרי ככלות הכל אנו רוצים, אנו משתוקקים וחפצים, אנו מתגעגעים ומבקשים! והיא שפתחה את הדלת לאוצר הנשגב והנעלה מכל, אותו זכו בשתי ידיים.

תחת אשר נדאך ונשתק את הרצונות שבנו מכח הנפילות והירידות שכבר נכשלנו ונפלנו בעבר, הבה נתחדש ונעורר רצונות בלי שום שכל אנושי, אלא מכח הבטחון באהבתו ית' אותנו ומכח כל רבבות הנקודות טובות שכבר זכינו להם בעבר, שצריכים לחזק אותנו שבוודאי גם עתה לא יעזבנו ה' ויטיב עמנו בחסד חינום להנחילנו דרכי קיום התורה בעתיד.

וכנפלאות ההארה שמהורג"ת מוצא בלימוד 'התקון ליל שבועות' בלילה קדוש זה, בו אנו פותחים ומסיימים כל פרשה וספר מספרי תנ"ך ומשניות זוהר ועוד, וכה הם דבריו הנפלאים:

"כי זה ידוע שיעקר קבלת התורה בשבועות בכל שנה, העיקר שנזכה עתה שימושך עלינו הארת התורה באופן שנזכה לקיימה לצאת מרע לטוב, ולזה צריכין לשבר מניעות רבות, ועיקר הוא הרצון. אבל לא היה כח להתגבר ברצון

רבי פנחס'ל עילוי

הגאון הקדוש רבי פנחס הכהן גרוסבארד הי"ד מגדולי חסידיו ברסלב בפולין

רבים, חלקם חסידי ברסלב, ורובם שכנים מהסביבה הקרובה, יהודים פשוטים וישרים.

ר' פנחס'ל היה מאריך מאוד בסעודות השבת והחג, במיוחד בשלוש-סעודות. היה משלב בהם דברי תורה וחסידות, סיפורי מעשיות ועוד. סעודות אלה, משכו אליהן הזמן יותר ויותר יהודים אשר קרבת אלוקים יחפצו, שבאו לשמוע דברי תורה וחסידות מפיו.

ר' יעקב הלוי דב, מספר עובדא משמו של ר' אפרימ'ל במבוא הספר 'עונג שבת':

"סיפרד לי ר' אפרימ'ל זצ"ל מגודל ענוותנותו ואמונת צדיקים של חברו ר' פנחס'ל זצ"ל באנ"ש. בימי נעוריו בתחילת התקוותו, רצו כמה אדמו"רים לעזור לו בפרנסתו, כי היה אדם גדול, והסמיכוהו לאדמו"ר. ודרכו היה, שמי שבא אליו, היה מקרבו לענייני ודעת רבינו זצ"ל, וחשב שזה לטובה לענייני ודעת רבינו, מה שנעשה אדמו"ר. ונהג כן איזה זמן בחשבו שדרכו נרצה, כי כוונתו לשם שמיים, לקרב הרבה אנשים על ידי זה. באיזה יום הגיע אליו מכתב מאנ"ש מעיר ווארשא והיה תוכן המכתב: שאצל תיבת נח כתיב 'באו', זאת אומרת מי שהיה צריך לבוא אל התיבה, בא מעצמו. וזה רמזו לו שמי שצריך להתקרב לדעת הצדיק אמת, הוא בא מעצמו בלי עזרה ופעולה שכזאת שהיא נגד דעת אנ"ש, ותיכף אחרי קריאת המכתב, הוריד את השטריימל שלבש במשך השבוע והאיצטלא דרבנו, וביטל דעתו נגד אנ"ש והתנהג בדרכם כל ימי חייו בלי שום פרסום וכבוד".

החסיד ר' יצחק גלבר, שהכיר היטב את רבי פנחס'ל, סיפר שלאחר שהבין כי הנהגה זו אינה עולה בקנה אחד עם ענייניו של רבינו הקדוש, נטל את הספודיק' שקנו לו והשליך אותו מחלון הרכבת תוך כדי נסיעה...

כבר עבר חצות היום ור' פנחס'ל עודנו מסתובב בבית המדרש, לאורכו ולרוחבו, עטוף בטלית ותפילין, והליקוטי מוהר"ן בידיו. בית המדרש ריק ממתפללים, גם המניין האחרון כבר גמר את תפילתו. חלק מהבחורים - חובשי ביהמ"ד - כבר חזרו מאתפולת הבורק המאוחרת, ור' פנחס'ל עודנו עומד בתפילתו-תחינתו, לפני מי שאמר והיה העולם. עתה, כשביהמ"ד כמעט ריק מאדם, יכול הוא לסיים את התפילות בהרחבה. בקול רם, בהטעמה, משתעשע בכל מילה. כאותו צורך באבני-ההון שהוא משבץ במחרוזת...

רבי פנחס'ל השתוקק מאוד לעלות לארץ ישראל. וכשלא אסתייעא מילתא, ואשרת העליה, לה כה יחל, לא באה, לקח יום אחד את הטלית ותפילין ואת הליקוטי מוהר"ן ויצא לדרך, לארץ ישראל. כי כך אמר רבינו הקדוש: "כשרוצים לבוא לארץ ישראל צריכים ללכת רגלי, כי השם יתברך אמר לאברהם: לך לך מארצך וממולדתך וכו' אל הארץ - לך" דייקא; שצריכין לילך רגלי ממש כדי לזכות לבוא לארץ-ישראל! (ימי מוהרנ"ת ב.ט)

אלו שהכירו את ר' פנחס'ל, ידעו נאמנה, שאין זו העמדת פנים חלילה, ושר' פנחס'ל מאמין בכך באמונה שלמה ומקווה שמישימה זו תעלה בידו, אך עד מהרה באה האכזבה המרה. הגוף הכחוש לא היה מסוגל להרחיק לכת יותר מתחום-שבת, וכשהרגיש ר' פנחס'ל שכוחותיו אוזלים, התיישב בצד הדרך והחל לבכות, עד שבאו אנשים והחזירוהו לביתו.

בגופו לא זכה אמנם ר' פנחס'ל להגיע לארץ המובטחת, הוא עלה בסערה השמימיה יחד עם מיליוני הקדושים והטהורים. אך נשמתו הזכה זכתה לעלות לארץ ישראל, ולעילא לעילא למקום אלו שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו.

(מתוך הספר 'אש תמיד תוקד' ליצרון חסידי ברסלב בפולין היעמוד לראות אור בקרוב בעה"ח)

כולו רועד, רוטט, והחלק העליון של גופו מתנועע בחזקה, וכשהוא מדגיש כל אות ואות הדגשה יתירה - ברך ברכת 'דיין האמת', בשם ומלכות. כשגמר, היה מעולף למחצה, ומיהרגו להגיש לו כיסא וכוס מים קרים להשיב את רוחו.

"בזה למעשה תמה אצלו תקופת סוכצ'וב, ומאכן ואילך כל מרצו, לבו ונפש, היו קודש לחסידות ברסלב".

לחסידי ברסלב בפשעדרוז' לא היה בית-מדרש משלהם, לכן התפללו אצל ר' פנחס'ל בוויאדאמה. המניין שבביתו הפך לאט לאט למקום תורה ולבית תפילה לאנשי הנחל נובע. אצלם ראו בחוש את מאמר רבינו: "העולם ראוי שיתמהו על האהבה שבינינו", האהבה גדולה שרתה ביניהם, והיו מתוועדים בצוותא ר' אפרימ'ל המורה-הוראה ור' הלל הסנדלר, ר' פנחס'ל העילוי ור' ישעיהו החייט, ור' וולף-יעקב המלמד, ר' יעקב טנצר - חנווני של סדקית, ר' אברהם גנצרסקי - בעל חנות קטנה לכלי מלאכת סנדלרים, ועוד מאנ"ש.

כך מעיד ר' משה, בנו חורגו של ר' אפרימ'ל, שהיה נכנס ובא במחיצתם, והוא מוסיף וכותב בהתפעמות: "המיוחד בחסידים אלה היה, שלא היתה מורגשת שום מחיצה ביניהם, לא התנשאות חס ושולם אחד. ולא הרגשת נחיתות מאידך. כולם היו שווים, וכשלאחר כל תפילה, בין שזה היה שבת או חג, חול או מועד, היו יוצאים בריקוד מלא התרגשות וכיסופים, התלהבות והשתפכות הנפש, יכולת להרגיש בפעימות לבם - לב אחד - את ניצוצות האש עליה ניבא רבי נחמן מברסלב לפני למעלה ממאה שנים".

פשעדרוז' מוקפת יערות ענק ובהם רבבות עצים גבוהי צמרת, ושמה הפולני גם מעיד על כך (פשעדרוז' = לפני-יער) עבור חסידי ברסלב בפשעדרוז' משמעות הדבר, כי יש להם אוצר שלא יסולא בפז במרחק פסיעות אחדות מבינם ויכולים הם לחיות חיים טובים בדרכו של הבעל-תפילה הקדוש...

רגילים היו לעשות דרכם אל היער, לפרש שיחנם לפני ה' יתברך בלשון שמדברים בו. וכה היה אומר ר' אפרימ'ל: "מדוע הניח הקב"ה את אדם הראשון בגן-עדן? כוונתו יתברך היתה, שיעשה האדם התבודדות ועל ידי זה יצלב מכל רע ויבוא לתכלית הטוב...".

ר' פנחס'ל עילוי יושב אוהל היה. לא מש מאוהלה של תורה יום ולילה, לא פסק פומיה מגירסא, ולא יצא את פתח ביתו אלא לדבר של מצוה, לבית-המדרש, למקוה, לביקור חולים או חלילה הלוויית המת וכיוצא באלו. הוא היה רחוק מקול המונו והלך רוחו של הישוב. יודעיו ומכריו העידו, כי עליו אפשר לומד בלי כל מליצה, שלא ידע צורת מטבע מזה.

בביתו של ר' פנחס'ל, היה כאמור, חדר מיוחד, ובו ספר תורה, וכל מה שנחוץ לבית תפילה, נוסף על ארונות הספרים מסביב. חדר זה, התקין עבורו בשעתו ר' אלתר חותנו, שלא יצטרך ללכת להתפלל במקומות אחרים. במרוצת השנים, התקבצו סביב בית תפילה זה, יהודים

מגדולי אנשי שלומנו חסידי ברסלב בפולניה שנעקד"ה בשנות הזעם, היה רבי פנחס הכהן גרוסבארד, המכונה ר' פנחס'ל עילוי.

הוא התקרב אל הנחל נובע יחד עם חברו, הגאון החסיד רבי אפרימ'ל בעל 'עונג שבת', בהיות שניהם יושבים בבית המדרש בפשעדרוז' עירית מגוריהם, היה זה לאחר שנקלע לבית המדרש החסיד הנלהב ר' נחום שוסטער ושוחח עם בני המקום בתורת רבינו. רבים התלוצצו ממנו, אך דווקא הני תרי צנתרי הדבורא התפעלו מדיבוריו והתקרבו בלב ונפש לרבינו הק'.

לאחר התקרבותו לברסלב, נסע ר' פנחס'ל לאומן ושהה תקופה ממושכת בצל ציון רבינו, ורק בסיום מלחמת העולם הראשונה חזר לפולין. כחברו רבי אפרימ'ל, אף הוא נמוך קומה היה בגשמיות, אבל העניק חמה בקומתו הרוחנית. בגיל צעיר כבר יצא שמו לפניו כגאון ומתמיד עצום, עודו ילד בן שמונה בלבד, נבחן על כל מסכת 'נדרים' עם פירוש הר"ן! בנעוריו הסתופף אצל האבני גור' מסוכאטשוב, חתנו של הר"ק מקוצק זצוק"ל, לאחר מכן, יצק מים על ידיו של בנו, בעל השם משמואל' מסוכאטשוב, ונמנה עם בחירי תלמידיו. בשנים הן נתפרסם בגודלתו בתורה, וגדולים טובים עמדו נדהמים מחריפתו ובקיאיותו העצומים, עד שבקב על הכינוי "העילוי".

בהגיעו לפרקו, נלקח לחתן על ידי אחד מעשירי פשעדרוז', ר' אלתר קופרמינץ. ר' פנחס'ל ישב על התורה ועל העבודה, סמוך על שולחן חמיו, ולא ידע מחסור. חותנו העניק לו בית ב'וויאדאמה' - השכונה הקטנה שבמערב העיירה, מעבר לנהר 'פיליצה', ואף דאג להכניס לו ספר-תורה, כדי שיוכל לשבת כרצונו וללמוד יומם ולילה ולא יצטרך ללכת למקום תפילה אחר.

אך חלפו השנים, והשתנו העתים. על החותן התהפך הגלגל והוא ירד מנכסיו, ובתו, אשתו הצדקת של ר' פנחס'ל, נרתמה לפרנסת הבית ובלבד שבעלה הדגול לא יגיע לידי ביטול תורה.

"זוכרני" - סיפר ר' משה בנו חורגו של ר' אפרימ'ל - "היה זה יום חורפי אפור וקודר, כ"ד טבת תרפ"א, לפני הצהריים, ואנו באמצע השיעור 'יורה דעה' הלכות מליחה - הגיעה הבשורה הרעה והמרה על פטירתו של הרב הגאון רבי שמואל מסוכטשוב זצ"ל. ר' פנחס'ל התחלחל. החוריו, לא הוציא הגה מפיו, כאילו הלשון ניטלה הימנו... לפתע קם, ניגש לדלי המים שעל יד הכניסה, שאב כלי מלא, נטל ידיו הרועדות, ניגש לארון הקדוש, הרים ידיו כלפי מעלה, ובקול רועם,

הודעה חשובה
הננו להודיע שכשבווע הכעל"ט
פרשת בהעלותך
תשרך גביה בכתי אנ"ש
כירושלים בית שמש צפת וכו'
לקופות למען אחי
קבלו את פני גבאי הצדקה
בסכר פנים יפורת
א פרייאקן יו"ט

הודעה חשובה
הננו להודיע
שהמבחר על חלק י"א מחזרות הש"ב שבת
סימונים שב"א - שכו' ולא עד ככלל
תקיים בע"ה
מיום רביעי פרשת נשא ד" סיון תש"פ
עד יום רביעי פר' בהעלותך י"א סיון תש"פ
המבטחים ויתן יהיה לקבל אנל הנגינים
בוקרא דאווייהא
מפעל הלוות ככל יום

הלקוח לשבועות

נערך ע"י הרב ג'ר' משה בהג"ק בראבדסורופער שליט"א

כמה צריך להמתין בין חלב לבשר

בין גבינה לבשר בהמה

א] כתוב בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמו", שמן התורה אסור לאכול בשר וחלב המבושלים ביחד, ומדרבנן אסור לאכלם ביחד גם אם לא נתבשלו (יו"ד סי' פ"א). ולא עוד אלא שחייבו לעשות הרחקה בין חלב לבשר, ואמרו שהאוכל גבינה אסור אחר כך לאכול בשר בהמה, עד שיקנה פיו במאכל אחר, וידיחנו במשקים, וגם יטול ידיו ביניהם (סי' פ"ט סי' א' ושי"ך סק"ג). וכל זמן שלא קיים אחד משלשתן אסור לאכול בשר.

קינח הפה הוא שילעוס בשיניים איזה מאכל, כדי להסיר את הגבינה הנדבקת בחניכיים ובין השיניים (ע"י שפ"ד סק"ב), ויש אומרים שצריך ללעוס ולבלוע המאכל כדי לבטל טעם הגבינה שבחך הסמוך לבית הבלעיה (פרי תואר סק"ז). ואפשר לעשות הקינח בכל מין מאכל, למעט: בקמח פירורים דקים הנדבקים בפה ואינו מקנה, בדברים המתדבקים כמו תמרים יבשים, בעלי ירק ועשבים רכים שמחליקים ואינם מקנחים (שם בני"כ וא"ה כלל מ"ד"ח).

הרש"ש (בחי' לחולין קג) כתב דרך מי שאכל גבינה צריך לעשות קינח הפה במאכל, שהגבינה נדבקת בחניכיים ובין השיניים, אבל השוטה חלב די בהדחת הפה במשקים לבד. אבל באיסור והיתר הארוך (שם) כתב דגם השוטה חלב צריך קינח והדחת הפה שלא חילקו חז"ל בדבר.

ונכון להחמיר שגם האוכל גבינה במזלג יטול ידיו קודם שאוכל בשר, שמצוי להתדבק בידיים (שפ"ד סי' ס"ג חגי"ש ס"ג כה). וגררה שהוא הדין למי ששוטה חלב בכוס.

בין גבינה לבשר עוף

ב] לא חייבו חז"ל לעשות הרחקה בין גבינה לבשר רק כשאוכל בשר בהמה, אבל הבא לאכול בשר עוף לאחר שאכל גבינה אין צריך מעיקר דין לא קינח והדחת הפה ולא נטילת ידים (שי"ע שם סי' ב' - ודוקא מגבינה לבשר, אבל מבשר לגבינה צריך להמתין ו' שעות בבשר עוף). ודוקא מן הסתם, אבל המרגיש שנשאר גבינה בפיו או שרואה שידי מזהמות צריך נטילת ידים וקנח הפה גם לבשר עוף (רא"ה בב"ה מו. ד"ה ובגמ').

יש שכתבו שהמנהג להצריך קינח והדחה ונטילת ידים גם בין גבינה לבשר עוף (ע"י די יהודה ס"ק ג שפ"י כן כוננת הרמ"א, וכ"כ הפ"ר ס"ק ו' עפ"י פירושו בזהרה). וכבר נזכר כן בזבחי צדק (אות כו) ובבן איש חי' (פר' שלח ש"ב אות יד).

גבינה צהובה

ג] כתב הרמ"א (שם) שנוהגים להמתין לאחר גבינה קשה ששעות, ואין אוכלים אחריו אפילו בשר עוף. ובחכמת אדם (שם דין יג) כתב שאין אוכלים אחר גבינה קשה אפילו תבשיל של בשר, והעובר על זה עובר על 'לא תטוש'.

יש שפירשו הטעם, שהגבינה קשה שבימהם היה ממשיך הטעם בפה זמן ארוך, ונמצא שכשאוכל אחר כך בשר מרגיש טעם בשר בחלב ביחד, ונראה כאוכל בשר וחלב ביחד. ויש שפירשו שהגבינה קשה שבימהם היה נדבק בין השיניים, ויש לחוש שנשאר דבוק עד ו' שעות, ונמצא שאוכל בשר וחלב ביחד (עיי"ש בט"ז סק"ד ובמש"ז).

הגבינה קשה שבזמנינו [גבינה צהובה] 'חרמון' אינו דומה לגבינה שבזמניהם שנעשה מהעמדה מחמיצות הקיבה ונתייבש שם למשך זמן רב, שזה היה קשה ביותר ונתעכב בין השיניים וטעמה היה נמשך זמן רב, אבל גבינות אלו אינו

מתעכב יותר מגבינה רכה ואין טעמה שלה נמשך, שזה נעשה ע"י חומרי יצור אחר. ואפילו אם ישתנה הרבה זמן, סוף סוף אנו רואים שאינו דומה זה לזה ואינו מתעכב בין השיניים ואין טעמו נמשך.

אבל למעשה נוהגים רבים בעיה"ק ירושלים ת"ו להחמיר להמתין ו' שעות גם לגבינה צהובה. ואמר לי אא"ז מו"ר ז"ל בעל הקנה בושם שהמנהג השתרבב כך מכיון שאנו קורים אותו גבינה קשה, אף שאינו מעיקר הדין. וכן הורה הרמ"א פריינד ז"ל (מרא דשמעתא אות שצב) להמתין ו' שעות.

חומרת הזוהר

ד] כתוב בזוהר הק' פרשת משפטים (קפה): "אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפו לגבי אינון דלעילא וסייעתא מסאבא מתקררין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין ואי אוליד בר באינון יומין אוזפינ ליה נשמטא מסטרא אחרא דלא איהי קדישא", עכ"ל.

ונאמרו הרבה פירושים במאמר זה: הבית יוסף (א"ח סי' קעג) פירש שלדעת הזוהר צריך להמתין אפילו בין גבינה רכה לבשר עוף ו' שעות. הש"ך והגר"א (סק"א) מפרשים שהזוהר לא החמיר רק להמתין לאחר גבינה קשה שעה אחת. ויש שכתבו שהזוהר לא החמיר רק כשבא לאכול בשר בהמה (פ"ח סק"טו פר"ת ס"י). ויש שכתבו שהזוהר מיירי מגבינה אחר בשר (פ"ח שם ים של שלמה ס"י).

בפרי מגדים (מש"ז סק"ג שפ"ד סי' טו) כתב דעל פי דברי הזוהר נוהגים שלא לאכול בסעודה אחת גבינה רכה ואחר כך בשר, גם על ידי קינח והדחה. אבל במג"א (סי' תצד סק"ו) ומשנה ברורה (שם סק"טו) כתבו דרק אם אכל גבינה קשה באותה סעודה אסור לאכול אחריו בשר, אבל אם אכל גבינה רכה מותר לאכול בשר באותה סעודה.

חומרת האר"י הק'

ה] כתב מהר"ח ז"ל בשער המצות (פ' משפטים): "מורי זלה"ה נהג שבכל יום שאכל גבינה לא היה אוכל בשר עד הלילה". וביאר הבן איש חי (תורה לשמה סי' ר"ב) שהיה ממתין עונה אחת ולא מעת לעת. ובעל מקדש מלך (פר' פנחס ר"א): כתב שקיבל מפי מגידי אמת שהאר"י ז"ל נהג כן רק בגבינה קשה.

והרה"ק מסאטמאר זי"ע החמיר לעצמו להמתין ו' שעות גם אם טעם רק גבינה רכה, ועל כן לא אכל גבינה בחג השבועות כדי שיוכל לעשות סעודת החג כראוי, רק נטל מהיעסה של הלבניות בלי הגבינה וטעם. וסיפר שכן אביו הקדוש זי"ע להמתין שש שעות אפ"ל אחר גבינה רכה (מחזור דברי יואל, וכו' בראשי חכמה תוצ"ח קמד, בא"ח פ"ח פ"ג ש"ב אות טו).

ויש שנהגו על פי זה לאכול סעודה חלבית בלילה וסעודה בשרית ביום, ובדרכי תשובה (סי' פ"ט סק"טו) כתב שאין לעשות כן כי גם בליל יום טוב יש חיוב שמחה בבשר. אבל בארחות רבנו (עמו"ק) מובא דהסטיילער ז"ל אכל בליל שבועות סעודה חלבית ובבוקר סעודה בשרית.

המנהג למעשה

ו] למעשה מצינו כמה מנהגים בשיעור ההמתנה בין גבינה רכה לבשר: יש שנהגו שלא לאכול גבינה רכה ובשר עוף בסעודה אחת, וגם ממתנים שיעור שעה ביניהם (עפ"י הזוהר, שפירשו בין גבינה רכה לבשר שעה אחת - ש"ל"ה מסכת שבועות נ"ב מצה ד"ה ההפטר, וכו' בדרכ"ט סי' פ"ט סק"טו). יש שנהגו שלא לאוכלם

בסעודה אחת, אבל לא נהגו להמתין לאחר גבינה רכה, רק עשו קינח והדחה כעיקר הדין (שלחן גבוה סי' טו מש"ז ס"ק ג). יש שנהגו שלאחר שתיית חלב אין שוהים כלל, ורק אחרי אכילת גבינה שוהים שעה אחת ומפסיקים בסעודה אחרת, ויש שנהגו להמתין ג' שעות (בא"ח פ"ח פ"ג ש"ב טו).

כיום נתפשט המנהג לשהות לאחר גבינה רכה כחצי שעה ולהפסיק מסעודה לסעודה, ואף שלא מצינו מקור ברור למנהג זה גם בדברי הפוסקים האחרונים, אבל שמעתי מאא"ז מו"ר ז"ל בעל הקנה בושם שהוא מנהג עתיק, וכן מעידים זקנים רבים, וכן סידר החזון איש באגרותיו (סי' קפח). וכן מובא מנהג זה בספר מטה ראובן (סי' קפח) והוא היה תלמיד הדרכי תשובה זי"ע. ובספר פרי ישע אהרן (עמוד שנו) כתב כי מנהג הרה"ק הבית אהרן היה להפסיק רק כעשר דקות, ומנהג בנו האדמו"ר הצעיר זי"ע להמתין חצי שעה והוא כבר נלב"ע בשנת תרל"ו.

טעם המנהג לכאורה מבוסס על פי הזוהר הנ"ל שמפרשים הזוהר מיירי גם בחלב וגבינה רכה, ולכן מחמירין שלא לאכלם בסעודה אחת, ומפרשים ד'שעתא חדא' הוא לאו דוקא שעה, אלא עת וזמן קצר. כפי שמצינו ד'סמוך למנחה' שיעורו חצי שעה, ולכן גם כאן שצריך הרחקה שלא לסמכם יחד נהגו להפסיק בחצי שעה (וע"י משנ"ב סי' רמ סק"ד).

קינח והרחקה לדיין

ז] מי שנהג להמתין חצי שעה אין צריך לעשות קינח והדחה לאחר שאכל גבינה, כן שמעתי מאא"ז מו"ר ז"ל בעל הקנה בושם שכן מנהגו ומנהג רבותיו זי"ע, שלא הצריכו חז"ל קינח והדחה אלא בבא לאכול מיד בשר לאחר הגבינה, אבל במפסיק זמן-מה ממילא מתבטל טעמו ואינו מתעכב בין השיניים (אבל בש"ל"ה שם החמיר בקנה"ל לאחר שעה, וכו' בדרכי תשובה סי' פ"ט סק"טו).

ומ"מ מי ששיניו נקובים אפשר דגם לאחר חצי שעה יש לנקר השיניים (ע"י יכוח מים חיים על הת"ח כלל עז"ב).

קולות בחג השבועות

ח] בנועם אלימלך (פר' משפטים עה"פ לא תבשל) כתב: "וגם אנחנו בחג השבועות התירו לנו חז"ל שלא להמתין אחר הגבינה השיעור כמו בשאר ימות השנה". ע"כ. ואינו מובן, שהרי מעיקר הדין אין חיוב להמתין בין חלב לבשר גם בימות השנה, וגם לא מצינו בפוסקים שהקילו בחג השבועות יותר.

אכן מצינו בכל בו (סוסי' קו) וארחות חיים (איסור"מ סי' עג) שהקילו בחג השבועות בין בשר לגבינה, שכתבו בזה"ל: "יש נמנעים מלאכול גבינה בסעודת מנחה של עצרת לפי שהאריכו בתפילה עד חצי היום או קרוב לו ומשם ועד סעודת המנחה ליכא שיעור ששה שעות, ויש שאין חוששין לזה כיון שהוא תאב לאכול כבר נתעכל הבשר, אך כיון שעיקר השהיה בשביל בשר שבין השיניים ראוי למי שאינו נמנע מהגבינה באותה סעודה לחצות שיניו ולהוציא הבשר קודם שיאכל הגבינה, ואף על פי כן בזמן אחר אין ראוי לסמוך על חציית שיניו אלא בשהות כשיעור". ע"כ.

למעשה אין מובא קולא זו בפוסקים, ואפשר דכוננת הרה"ק רבי אלימלך זי"ע הוא על אלו המחמירים להמתין בכל ימות השנה שש שעות מגבינה רכה לבשר על פי חומרת הזוהר הנ"ל, דבגם השבועות אין ממתנים שש שעות.

רבי יודל ממעדות דיוקע (טו)

עוד על הקשר בין רבי יודל ומוהר"ת: "דיברנו יחד באהבה גדולה"

מוהר"ת מספר:

"גם ביום ג' אחר חצות, בא ידידינו כבוד הרב וכו' מו"ה יודיל נ"י, ודיברנו יחד באהבה גדולה, ואזי היינו כולנו בלילה על הסעודה, ודיברנו על השלחן הרבה מרבינו ז"ל, וסיפרנו מנפלאות הספר הנורא שציווה לשרוף בעוונותינו הרבים, ועוד שארי דברים נפלאים מרבינו הנורא ז"ל" (ימי מוהר"ת חלק ב' אות ל"ז).

"אחר כך נתעבתי לשבות שם בטשעהרין בשבת פרשת יתרו, וגם כבוד ר' יודיל נתעבך, ובליל שבת לא אכל עמי כי אם באכסניא שלו שהיא אצל ר' דוב תמיד, ובליל שבת שמחנו בעזרת השם יתברך ורקדנו לכבוד שמחת שבת קודש, וביום אכל עמי גם ר' יודיל, וברוך השם היה הכל על נכון שמחה ושלוש, וגם במוציא שבת רקדנו בעזה"י" (שם, אות ל"ח)

נשא לבו את רגליו

בהמשך נסיעתו של מוהר"ת לארץ ישראל, עבר שוב בעירו של רבי יודל, ובשבת קודש רקדו יחדיו, וכך הוא מספר:

"ובאתי למעודעדיוקע על שבת פרשת משפטים, ואז היה

רבי יוסף יוסקא חתן רבינו ז"ל

שבת קודש פרשת חוקת של שנת תקנ"ט לפ"ק.

הבעל שם טוב על החופה

רבינו ז"ל חזר מארץ ישראל בשנת תקנ"ח, והחתונה התקיימה בסוף שנת תק"ס, בראש חודש אלול, כמ"ש בחיי מוהר"ן (סי' קי"ד) וז"ל: "החתונה היה בחמעלניק, והיה שם על החתונה עם כל בני ביתו כנהוג, ועל החתונה היתה אמו הצדקת מרת פיגא ז"ל, וראתה בעת החופה את הבעל שם טוב ז"ל וכו' עכ"ל.

תלמיד רבינו ז"ל

זכה ר' יוסף יוסקא שעל ידו נתגלו כמה תורות נפלאות ושיתות יקרות מרבינו ז"ל, גם נראה שרבינו ז"ל השגיח עליו שיתעלה בעבודת ה' כראוי, והוכיח אותו בתוכחת אהבה שיתאמץ בלימוד התורה הק'.

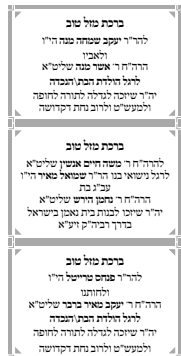
"שמעתי שלמדת היום..."

השיחה הנוראה של רבינו ז"ל מעניין בן ותלמיד המבואר בליקו"מ (ח"ב סי' ס"ח) נתגלגל ע"י חתן רבינו ז"ל ר' יוסף יוסקא כמבואר בחיי מוהר"ן ז"ל:

"והתחלת השיחה הנ"ל מעניין בן ותלמיד, התחיל על ידי שנכנס מחדרו לחדר השני

שסמוך לביתו הגדול, ועמד אצל הפתח שיצא משם מחדרו, ומצא אותו עומדים לפניו, היינו אותי וחברי, וחתנו ר' יוסקא ע"ה, והתחיל לדבר עם חתנו, ואמר לו: שמעתי שלמדת היום! והתחיל להוכיחו באהבה שיחזיק בלימודו. ואמר לו: הלא טוב ויפה כשלומדים תחילה, ואחר כך הולכים לשוק לסחור וכו'.

נערך ע"י הרב רבי נחמי שווארץ שליט"א, בעמ"ס 'אבות עלים להרופא'.

נפלאות הנדר!

איש כי יפליא לנדר נדר

התורה הק' קוראת לנדר נדר בשם 'פלא', ואומרת "איש כי יפליא לנדר נדר". כי אכן, הנדר הוא 'פלא' נפלא מאד:

אין שום איסור בתורה לאכול ענבים או לשנות יין ומיץ ענבים ביום רגיל, והנה בא יהודי ומוציא בפיו נדר שיהיה נזיר, ולפתע פתאום מתחדש אצלו איסור 'מדאורייתא' לאכול ענבים ולשתות יין, "מכל אֶשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפְפוֹ הַיַּיִן מִחֻרְצִימֵי יַעַד זָג לֹא יֵאָכֵל".

ולא זו בלבד, אלא כל המאכלים והמשקאות שבעולם, יכול האדם לאסור על עצמו בנדר. וכשמתעורר האדם לפרוש מתאוות העולם הזה ונודר שלא לאכול מאכלים ומשקאות מסוימים, נאסרים עליו אלו המאכלים והמשקאות באיסור דאורייתא.

נמצא אם כן שיש לו לאדם כח לחדש מצוות חדשות בכח הנדר, והרי זה פלא נפלא!

"כי באמת ענין נדרים הוא פליאה ונשגבה בבחינת 'איש כי יפליא לנדר נדר נזיר' וכו', כי הם בחינת פליאות חכמה (כמובא בהתורה 'שאלו את רבי יוסי בן קיסמא' סימן נ"ז). כי בזה רואין גדולת האדם הבעל בחירה שיש לו כח בפיו לעשות לעצמו מצוות חדשים שלא נצטוו בהם, כגון כשאסור עליו דבר המותר בפיו אזי תיכף נאסר עליו הדבר המותר באסור תורה. והוא פלא; הלא באמת זה הדבר אין בו שום איסור בשרשו? ואף על פי כן תיכף כשאומר בפיו שייאסר עליו הדבר אפילו בלא הזכרת השם נאסר עליו תיכף באיסור חמור מן התורה" (ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה' צ).

אמנם, זהו כוחו של האדם הבעל בחירה, איש ישראלי, חלק אלוהי ממעל - שכשעולה בלבו לפרוש מהבלי העוה"ז ומוציא את חשקו בפיו, נעשה מזה תורה!

וכלשון מוהר"ת:

"בזה רואין גודל כח האדם הבעל בחירה, ועיקר הכח הוא בפיו ולבו, שכשליבו חושק לקדש את עצמו באיזה קדושה ופרישות וכיוצא ומוציא חשקו ורצונו בפיו, אזי נעשה מזה תורה, כי אז נאסר עליו הדבר באיסור תורה.

כי באמת נפש ישראל בשרשו הוא חלק אלקי ממעל, והוא בעצמו בחינת התורה, כי 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישאל כולא חד' כמו שכתוב בזהר הקדוש, ועל כן יש לו כח בפיו לנדר נדר ולעשות לעצמו מצוות כנפשו. ועיקר הנדרים הוא כדי לקדש את עצמו ולפרוש את עצמו מתאוות בבחינת 'נדרים סייג לפרישות' שאלו הנדרים הם מצוה לנדר בהם, וכן אמרו (נדרים ח) 'שרי ליה לאיניש למינדר לזרוזי נפשיה'" (שם).

פניני אור

אמרות מהורות מרבנו ר' יוסף יוסקא ותלמידיו

הנגון הַיְדוּעַ המוֹשֵׁר בְּפִי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּלִיל שֶׁבֶת עַל מְזֻמּוֹר "אַשְׁתּוֹ חֵיל", הֵיוּ שְׂרִים אוֹתוֹ בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת אֶצֶל הָרַב רַבֵּי בְּרוּךְ מִמְעַזְבוֹז' (דוד רבנו) עַל הַתְּפִלָּה 'אַתָּה נְגִלְתָּ שְׁבַתְפִּלְתּוֹ מוֹסְפֵי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאֵת הַנְּגוּן הַיְדוּעַ בְּפִי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל 'אַתָּה נְגִלְתָּ' הֵיוּ שְׂרִים אֶצְלוֹ עַל הַמְזֻמּוֹר 'אַשְׁתּוֹ חֵיל'. וְנִגְנוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְפָנֵי רַבְּנֵנוּ אֵת ב' הַנְּגוּנִים, וְאָמַר רַבְּנֵנוּ: "מְעַן דְּאָרְזֵי זַי אֵיבְעֵי בַּיִטּוֹן" - צְרִירֵי לְהַחֲלִיף אוֹתָם". וְאָכֵן מֵאֵד נוֹהָגִים כֶּף אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

(שיח שרפי קודש)

בא"מ: 072.332.3300
בארה"ב: 1-929.8415.876
באירופה: 44-203.1500.313

מערכת שיעורים נפש משובת
שיעורי הרב ר' רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

072.3323.796
קול אנ"ש דקהליתנו